

UVODNA RIJEČ

Za eutanaziju spremni!

Piše: Jasna A. Petrović

Hrvatska nije samo zemlja 1.200 otoka, već i planinska zemlja. Obzirom na značenje turizma za gospodarski razvitak zemlje, ostavit ćemo otoke na miru, no Velebitski masiv dug čak 145 kilometara i Dinara s najvišim vrhom u zemlji bi mogli poslužiti svrsi.

Kako godišnje umire oko 47.000 umirovljenika, a umirovljuje se novih 49.000. Broj umirovljenih raste iz godine u godinu. Naprosto, umirovljenika ima previše. Zbog boljeg životnog standarda i zdravstvenih prava predugo žive, pa postaju nepodnošljivi teret državnim financijama, ali i svojim potomcima.

Južni Slaveni su imali „lijepi“ običaj tzv. *lapota*, tj. ubijanja staraca kad bi onemoćali i postajali ekonomski teret svojim potomcima. U Srbiji bi ih svečano zatukli maljem ili sjekirom, a u Makedoniji bi im plugom ili kosom odrubili glavu. Istina, u davnim vremenima je širom svijeta postojao običaj da starci i starice budu ostavljeni na određenoj lokaciji u dubokoj šumi, ili na planini, gdje bi umirali od gladi ili bi ih ubijale divlje zvijeri. Nekako se ovo s izlaganjem starčadi na čistom planinskom zraku čini najhumanijom metodom.

Ili, što ne bi i Hrvatska, poput Nizozemske, legalizirala eutanaziju, u kojoj broj eutanaziranih raste za oko 15 posto godišnje. Broj od četrdesetak liječničkih timova radi po kućama, na opće zadovoljstvo korisnika njihovih usluga. Međ-

utim, od neizlječivog karcinoma krenulo se prema različitim mentalnim bolestima, demenciji, umoru od života, životu bez supružnika, dosadi, a sada je omašio pokret kojim se traži odobravanje eutanazije za sve Nizozemce starije od 70 godina koji ne žele više živjeti.

Nedavno je srušeno i pravilo koje je inzistiralo na tome da osoba mora dati pun i potpun pristanak na eutanaziju kako bi ona potom bila izvršena. Vlada te ravničarske zemlje je nedavno odlučila kako će liječnici moći eutanazirati i osobe oboljele od demencije, uz uvjet da je ista dala pristanak za eutanaziju dok je još bila prisebna. Ludilo! Dakle, čak i osoba koja nije sposobna izraziti želi li nastaviti živjeti ili umrijeti imat će pristup smrtonosnoj injekciji.

Odluka je uslijedila nakon sudskog procesa nastalog nakon što je osoblje u jednom domu za osobe oboljele od demencije odbilo eutanazirati 80-godišnju ženu, iako je to tražila njezina obitelj koja je tvrdila da je ona ranije izrazila 'želju za smrću'. Obitelj je tužila bolnicu jer nisu željeli dati ženu smrtonosnu injekciju i dobila na sudu. Sada sve obitelji mogu zatražiti da im ubiju starce, čak i ako oni tvrde da ne žele umrijeti, jer možda su u nekoj prilici rekli da bi umrli... Starac predugo živi, a tebi treba veći stan. Starica predugo živi i, ako tako nastavi, pozobat će cijelu ušteđevinu.

Sada su Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo sigurnosti i pravosuđa potvrdili ka-

ko je "eutanazija moguća i u situacijama kada pacijent ne može riječima ili gestama izraziti želju za njom. Uvjet je pisani zahtjev koji je pacijent sastavio ranije".

Tako „dobra smrt“, što je značenje eutanazije na grčkom, polako izmiče kontroli. Od asistiranog samoubojstva, postaje i neka vrst društveno prihvaćenog ubojstva, a sve češće tužna vrsta „izlaza“ za ljude koji se boje starosti.

Podivljali kapitalizam kroz vrijeme ruši sve više moralnih i običajnih normi, gasi ljubav i sentiment, a *lapot* postaje sasvim legalan način rasterećenja potomaka od neželjenog tereta. No, zašto tako važnu odluku prepustiti pojedincu ili njegovoj obitelji, kad je to moguće i kolektivno riješiti.

Hrvatska je osmislila vlastitu viziju jeftinog korisnog umiranja: smanji mirovine, ne uvedi socijalnu mirovinu, sve socijalne pomoći smanji ispod linije siromaštva, ukini i najnižu penziju, nemoj usklađivati mirovine, privatiziraj zdravstveno osiguranje, ukini lijekove na recept, uvedi porez na imovinu... i eto ti izjednačavanja broja umrlih i novih umirovljenika. Uz malo napora, kroz par godina, sve će ih više umirati i balast penzijskog proračuna će se smanjiti.

A mogli bismo i rastrošnim Nizozemcima ponuditi da izvezu svoje starce na naše planine. Potomci mogu ljetovati na obali i puniti turistički proračun Lijepe naše, dok im starci izdišu na planinama. To su ti prednosti zemljovidno raznolike zemlje.

Zahtjev za hitno produljenje mandata Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe

Matica umirovljenika Hrvatske i Sindikat umirovljenika Hrvatske, udruge koje okupljaju oko 300.000 članova diljem Hrvatske, zatražile su dopisom od 11. veljače od premijera Tihomira Oreškovića hitno donošenje odluke o produženju postojećeg mandata Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe kao savjetodavnog tijela pri Vladi Republike Hrvatske, barem na šest mjeseci.

U protekla dva mandata Vlade Republike Hrvatske sporazumom je utvrđen temeljni zadatak Nacionalnog vijeća da razmatra i daje svoje prethodno mišljenje o svim zakonima i propisima koji su od interesa za umirovljenike i starije osobe. Stoga Matica i SUH naglašavaju kako je Nacionalno vijeće postalo nezaobilazno mjesto dijaloga umirovljenika i predstavnika Vlade, ali trenutačno nije u funkciji. Zbog toga su predstavnici 1,2 milijuna umirovljenika onemogućeni da preko ovog savjetodavnog tijela sudjeluju u dijalogu, posebno u sadašnjem trenutku kada su najavljene šire reforme od strane nove Vlade, koje će se dijelom odnositi i na umirovljenike i starije osobe. Ako se to žurno ne učini, zaustavit će se uhodani model dijaloga u duhu europskih normativa i prakse, na koje smo obvezatni i zaključcima Godine aktivnog starenja 2012.

Oreškovića se informira kako je Vijeće sastavljeno od ukupno deset predstavnika, i to pet predstavnika umirovljenika i starijih osoba, tri predstavnika Vlade te po jedan predstavnik Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Organizacijske, stručne, administrativno-tehničke i

DOGOVOR O ZAJEDNIČKIM ISTUPIMA: Umirovljenicima je sve teže

Predstavnici Matice umirovljenika Hrvatske i Sindikata umirovljenika Hrvatske sastali su se 9. veljače u prostorijama Matice, kako bi dogovorili bližu suradnju i koordinaciju u nastupima i zahtjevima. Tome su prethodile i najave zbližavanja od strane predsjednika MUH-a Josipa Kovačića i predsjednice SUH-a Jasne A. Petrović, rasprave na rukovodećim tijelima te nekoliko prethodnih inicijativa, kroz koje se potvrdilo kako obje udruge imaju srodne programske platforme.

Obzirom na sve teži položaj umirovljenika i starijih osoba, rastuće siromaštvo te neizvjesnost budućih politika i mjera, MUH i SUH se smatraju odgovornima razvijati zajedničko djelovanje.

materijalne uvjete za potrebe Vijeća osigurava Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava. Stoga Matica i SUH predlažu da Orešković po hitnom postupku imenuje predstavnike Vlade u Vijeće i da to savjetodavno tijelo počne s aktivnostima koje su do sada potvrdile svoju vrijednost. Novi Sporazum o Nacionalnom vijeću predstavnici umirovljeničkih udruga i Vlada mogli bi potpisati do kraja ove godine.

POHVALNICE ZA PETICIJU Protiv siromaštva

Predsjedništvo Sindikata umirovljenika Hrvatske je na svojoj 27. sjednici, održanoj u četvrtak, 28. siječnja, u Radničkom domu u Zagrebu, dodijelilo pohvalnice za vrlo uspješno i predano sudjelovanje u prikupljanju potpisa za akciju Glasam protiv siromaštva starijih osoba „kojom se borimo za gradnju zida protiv bijede i poniženja onih koji su zaslužili poštovanje svojim radom i doprinosom društvenom razvitku“. Pohvalnice su dobila tri najuspješnija županijska povjereništva za Istarsku, Brodsko-posavsku i Osječko-baranjsku županiju te Povjereništvo Grada Zagreba.

Posebnim pohvalnicama je odano priznanje i 19 podružnica SUH-a: Pula, Poreč, Vrsar, Labin, Trogir, Slavonski Brod, Garčin, Donji Andrijevići, Konavle-Cavtat, Čakovec, Osijek, Donji Miholjac, Vuka, Sisak, Donja Lomnica, Samobor, Zagreb-Kraš, Zagreb-Peščenica te Zagreb-Studentski grad.

Osnovana Podružnica SUH-a za branitelje - Zadar

U Zadru je 11. siječnja održana osnivačka skupština Podružnice SUH-a za branitelje - Zadar, a inicijator osnivanja Davor Milić, dragovoljac Domovinskog rata, izabran je za predsjednika. Za zamjenika je izabran Davor Ivanac, a za tajnika Davor Bokun.

Razlog osnutka ove podružnice je okupljanje branitelja na programima zaštite svojih socijalnih, radnih i drugih prava, s naglaskom kako je tek mali broj branitelja zaštićen dobrim mirovinama, dok ih većina preživljava na granici siromaštva. Davor Milić je najavio širenje „braniteljskog sindikata“ na Bjelovar, Osijek, Krapinu i Knin, uvjeren da je, unatoč tome što postoje brojne braniteljske udruge, osjećaj zajedništva i zaštite kroz pravnu i psihosocijalnu pomoć unutar SUH-a, nešto što je braniteljima itekako potrebno.

Od „socijalnog referenduma“ do pravice

Ministrica očekuje uručenje 26.000 potpisa - umirovljenici očekuju sigurne i adekvatne mirovine!

Na 27. sjednici Predsjedništva Sindikata umirovljenika Hrvatske, održanoj 28. siječnja službeno su proglašeni rezultati Peticije Glasam protiv siromaštva starijih osoba, koju je provodio SUH kroz dva posljednja mjeseca prošle godine. Predsjedništvo je zaključilo kako je posao u vezi peticije odrađen vrlo kvalitetno. Prikupljen je zadovoljavajući broj potpisa, potaknut interes u medijima i osnažen osjećaj pripadnosti udruzi.

Siromaštvo starijih u Hrvatskoj postaje zabrinjavajuće, a Hrvatska uživa neslavno četvrto mjesto po siromaštvu te dobne skupine od 28 članica Europske unije. Međutim, riječ je o pitanju o kojem svi šute. Politička elita ga prešućuje, a starija populacija trpi i stidi se svojeg poniženja.

Facebook stranica - kutak za skrivene suze i bijes

Koordinatorica akcije Vesna Bečić upoznala je prisutne kako je prikupljeno gotovo 26 tisuća potpisa, a podsjetila je kako je na samom početku bio zacrtan skromni cilj od 10 tisuća potpisa, koji se tada nekima činio nedohvativim. Istaknula je kako moramo biti zadovoljni akcijom unatoč sumnjama u dobar tajming, jer su potpisi prikupljeni po parlamentarnim izborima, u jeku koalicijskih slaloma.

Predsjednica Jasna A. Petrović naglasila kako je SUH za cilj imao što širu senzibilizaciju javnosti za problem siromaštva starijih, pri čemu se uz tradicionalne načine prikupljanja potpisa, poslužio i novim tehnologijama. Prvo je otvorena online peticija, preko koje je prikupljeno 2.643 potpisa iz brojnih zemalja, ali i više stotina komentara potpisnika, koje su dijelom objavljeni u Glasu umirovljenika. Ta svjedočenja su vjerodostojna i bolna.

Najuspješniji je potez bilo otvaranje Facebook stranice Peticije, na kojoj je za vrijeme trajanja akcije zabilježeno više od 150.000 posjeta, a pojedine postove pročita i više od 3.000 osoba. Čitaju siromasi, ojađeni, bijesni, mladi i stari, uglavnom žene, a sve češće progovara se otvoreno i oštro. Hrvatska je time dobila skromni kutak za skrivene suze.

Platfusarenje za boljitak

Kao „proizvod“ Peticije oživjela je i web stranica SUH-a, na kojoj je uvedeno i online učlanjivanje. Već 48.000 posjeta web člancima na webu govori o sve većem interesu za problematiku umirovljenika i starijih osoba.

Bilo je i poteškoća raznih tipova. U Zagrebu su, primjerice, naišli na problem kako dobiti dozvole i osigurati novce za štandove, pa su 5.662 prikupljena potpisa jako dobar rezultat, osobito s obzirom na broj članova. Na prvom je mjestu, očekivano, Istarska županija sa 6.766 potpisa prikupljenih na štandovima, tržnicama, pred trgovačkim centrima... Neki su penzići „ilegalčili“ - skupljali su potpise pred tržnim centrima, a onda bi pobjegli kad bi došla policija upitati za dozvolu. Većina SUH-ovih aktivista prikupljala je potpise od kuće do kuće, od prijatelja do prijatelja. Mnogima je to bio prvi izlazak na ulicu, prvo platfusarenje za svoja prava.

Županija s najmanje uspjeha je Splitsko-dalmatinska, stoga što je podružnica u Splitu skupila jedva 300 potpisa, ali je zato

Trogir popravio rezultat. Od dvije, pak, umirovljeničke parlamentarne stranke - Hrvatska stranka umirovljenika nije javno podržala Peticiju, ali su njezini članovi nerijetko zdušno davali potpise, dok je BUZ i javno podržao akciju SUH-a. U Zadru je prikupljeno stotinjak potpisa branitelja, a neki su prikupili i ponešto potpisa pred crkvom za vrijeme mise.

Bilo je dosta javnih i medijskih istupa, iako najviše u televizijskim i radijskim emisijama. Problem siromaštva starijih izašao je na svjetlo dana.

Oreškovićeve šutnje

Odmah po sklapanju reformskog sporazuma između Domoљubne koalicije i Mosta, upućeno je pismo s tekstem Peticije na imena svih novoizabranih saborskih zastupnika, a po konstituiranju Vlade RH, već 25. siječnja uruđbiran je dopis premijeru Tihomiru Oreškoviću, sa zahtjevom za termin za uručenje. Dnevni pozivi u Ured Predsjednika Vlade potvrdili su kako se tamo još teško nose s mnoštvom dopisa i poruka, ali i da ovo nije Vlada koju zanimaju stare osobe niti ima empatiju prema njima. Orešković je svoje odsutno, jer ljudi nisu njegov fah, a pogotovo ne potrošeni i razočarani starci.

Umirovljenike čeka borba. Što reći kad i predsjednik najveće umirovljeničke stranke uporno tvrdi kako starci „nisu bokci“, te da imaju najveće štedne pologe u bankama!? Nova Vlada, s druge strane, još ne zna hoće li i koje mirovine rezati, ali već najavljuje uvođenje poreza ne nekretnine, koji bi mogao najviše pogoditi upravo starije osobe, jer onda slijedi rasprodaja budžasta i otimačina imovine starih jer još nema razvijenog nekretninskog tržišta.

Ministrica otvorila vrata

Na posljetku je potvrđen termin za predaju izvornih potpisa dr.sc. Nadi Šikić, ministrici rada i mirovinskog sustava u četvrtak 18. veljače točno u podne. Peticija i njezini zahtjevi za uvođenje hitnih mjera protiv siromaštva krenuli su na put. Na dugi put do realizacije.

Zahvaljujući ovoj akciji SUH-a, mnoge su starije osobe osvijestile ne samo problem osobne neimaštine i izolacije, već i glasno izgovorile „ne“ nastavku poniženja. Tijekom ovog svojevrsnog „socijalnog referenduma“ na listi zahtjeva, koji će biti prezentirani ministrici, pridodani su brojni problemi i prijedlozi rješenja. No, ovoga puta umirovljenici neće čekati, već su spremni za otvorenu borbu za svoja prava. To je potvrdilo 26.000 potpisa. To potvrđuju telefonski potpisi i e-mailovi s upitima: ako nas ignoriraju, idemo dalje!

U Hrvatskoj se starije osobe percipira kao društveni teret

Prenosimo: trecadob.com

Predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske Jasna A. Petrović u intervjuu za portal Treću dob pojasnila je kako se stanje u Hrvatskoj još uvijek ne pomiče sa statusa quo kada su u pitanju starije osobe i njihovo uključivanje u društvo. Uz već tradicionalne oblike i mjere institucionalne i vaninstitucionalne skrbi, za starije se može puno toga napraviti kroz brojne projekte i socijalne usluge civilnog društva, lokalne samouprave itd. Problem je nedovoljna društvena osviještenost o potrebama starijih i njihovom doprinosu društvu te nedovoljno senzibiliziranje javnosti o potrebi društvene solidarnosti s onima koji su slabiji. SUH također priprema prijedloge i inicijative za defamilizaciju socijalne skrbi i odgovornosti. Država mora ostati u prvoj liniji borbe protiv rizika siromaštva, starosti i bolesti, ističe Petrović.

► Kakav je trenutni status umirovljenika u Hrvatskoj?

Položaj umirovljenika u Hrvatskoj prepoznat je od Europe, ali ne i od hrvatskih političara. Najbolje o tome govori činjenica da je svaki treći stanovnik stariji od 65 godina siromašan, ali čak svaka druga žena iste dobne skupine. Na listi Global AgeWatcha Hrvatska se po položaju starijih osoba nalazi na 61. mjestu, što je vrlo nisko, jer su iza nje samo Grčka i Litva.

Na još nižem 67. mjestu stariji su po dohodovnoj sigurnosti, to jest, po visini mirovine i prihoda (Grčka je na visokom 22. mjestu!), a po društvenoj skrbi na sramotnom 72. mjestu. Hrvatska ne brine o svojim starima, jer nema poznate društvene strategije o starenju ili o prevenciji siromaštva, nema socijalne mirovine, a praktički nema usklađivanja mirovina.

Prosječna mirovina u Hrvatskoj iznosi 2.238 kuna, a 55 posto umirovljenika ima mirovinu nižu od toga. Linija siromaštva prema Eurostatu iznosi 60 posto medijana plaće, što bi u Hrvatskoj iznosilo nešto više od 2 500 kuna, odnosno 39 posto prosječne plaće. Sramotno niski udjel, najniži od svih zemalja u okruženju!

No, iza prosjeka se kriju žive sudbine, brojna napuštena sela, tmurna predgrađa, osamljeni starci bez pomoći, izolirana područja bez javnog prijevoza. Siromaštvo hrvatskih starica i staraca nije samo ono u redovima javnih kuhinja ili u kopanju za ostaci hrane po kontejnerima, već živi tu iza ugla, u našem domu.

Hitno izraditi strategiju borbe protiv siromaštva

► Je li briga o starijim roditeljima u Hrvatskoj postala sve češća obveza djece? Što vi smatrate da li je to nužnost, obveza, empatija, humanost ...

Kakvo je vrijeme, stari su ti koji doživotno moraju pomagati i djecu i unuke, osobito s obzirom na visoku stopu nezaposlenosti u Hrvatskoj, ali i sve prošireniju privatizaciju javnih servisa. Međugeneracijska solidarnost i dijeljenje odgovornosti unutar obitelji su doživjeli, usporedo s raspadom obitelji, svojevrsnu defamilizaciju, a ekonomska kriza dovela je do svojevrsnog seljenja odgovornosti države za tako defamiliziranu politiku skrbi

o djeci, starima, bolesnima, invalidima - na konkretne pojedince u obiteljskim međugeneracijskim odnosima.

Hrvatska, od Ustava, preko Obiteljskog zakona, do drugih propisa, obvezuje djecu starijih osoba da moraju skrbiti o ekonomski depriviranim starijim precima (roditelji, djedovi i bake), što u poljuljanoj ekonomiji njih dovodi do rizika siromaštva. Sin ili kćer moraju izabrati hoće li ispisati dijete iz sportske ili kulturne aktivnosti ili učenja jezika, jer moraju plaćati smještaj u domu za svoju majku ili oca.

S druge strane, sve češće se ovršuju mirovine baka i djedova zbog toga što njihova djeca ne plaćaju alimentaciju za svoje potomke. Takva politika je neprimjerena, te Sindikat umirovljenika Hrvatske priprema prijedloge i inicijative za defamilizaciju socijalne skrbi i odgovornosti. Država mora ostati u prvoj liniji borbe protiv rizika siromaštva, starosti i bolesti.

No, nije problem samo u pretjeranoj pravnoj familizaciji rizika starosti ili siromaštva, već je tu i problem individualizacije rizika starosti kroz obvezni drugi mirovinski stup (koji je potrebno učiniti dobrovoljnim, a oduzetih i kapitaliziranih 5 posto oduzetih iz javnog novca vratiti u prvi mirovinski stup). Europska unija i dalje zagovara snažne javne mirovinske sustave, a dodatno i diverzifikaciju mirovinske štednje.

Zanemareni i u umiranju

► Starije osobe su isključene iz društva iz mnogih razloga.

Što smatrate da bi trebalo poduzeti po tom pitanju?

Isključenost starijih osoba je drugo lice siromaštva i društvene nebrige. No, socijalna isključenost nije samo problem osamljenosti ili marginalizacije, već i problem neupućenosti i nemogućnosti realizacije svojih ljudskih prava. Najvažnije je naglasiti kako socijalna isključenost nije izbor, već predstavlja pokazatelj nejednake raspodjele materijalnog i socijalnog blagostanja, te i ograničen pristup mogućnostima. Sve to, opet, govori o vrlo niskoj razini društveno poticane solidarnosti.

Međutim, suprotno uobičajenim stajalištima onih na vlasti, socijalna isključenost nije samo pod utjecajem razine gospodarske razvijenosti. Socijalna isključenost zapravo za posljedicu ima nesudjelovanje u društvu te nemogućnost utjecaja na promjenu svog statusa.

U Hrvatskoj nisu samo stariji socijalno isključeni, jer se s povećanim rizikom socijalne isključenosti suočavaju i osobe s posebnim potrebama (invaliditetom), beskućnici, žene, žrtve obiteljskog nasilja, Romi, bivši zatvorenici, liječeni ovisnici, izbjeglice i prognanici te dio stanovnika u područjima od posebne državne skrbi, a u novije vrijeme i dio braniteljske populacije.

Hrvatskoj nedostaje osviještenost o socijalnoj isključenosti i hitna izrada strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti, razrađena po glavnim skupinama. Kad je riječ o starijim osobama, uz tradicionalne oblike i mjere institucionalne i vaninstitucionalne skrbi, moguće je puno napraviti kroz projekte i socijalne usluge civilnog društva, lokalne samouprave itd.

Postoji nekakva strategija za starije osobe, ali samo u smislu socijalne pomoći, a ne i socijalne politike. Takve se strategije, na žalost i kad postoje, pišu samo zato da bi se izvuklo novce iz europskih fondova za neke projekte.

Najtužnije je, međutim, da kod nas sve više starijih posljednje dane i smrt doživljavaju zapostavljeni, zanemareni, zaboravljeni. Šokantno je da Hrvatska nema hospicije niti kulturu ispraćaja umirućih.

Hrvatska nema socijalnu mirovinu

► **Starijim osobama trebalo bi ponuditi veće sudjelovanje na političkom, ekonomskom i socijalnom nivou i na taj način ih participirati u društvo svih dobi. Što mislite, koje mjere bi trebalo poduzeti?**

Starije osobe u Hrvatskoj su slabo zastupljene, unatoč postojanju petnaestak umirovljeničkih stranaka i na stotine umirovljeničkih udruga, od čega su tek dvije značajnije - Matica umirovljenika Hrvatske koja uskoro obilježava 70-tu obljetnicu i Sindikat umirovljenika osnovan 1992. Unatoč nastojanju obje da se izbere za veće sudjelovanje starijih osoba na društvenoj sceni, stvarnost glede tog dijela stanovništva se ne mijenja na bolje.

Podsjetit ću na tri nemila diskriminacijska javna čina protiv starijih osoba, a na koje se nije primjereno reagiralo, a stariji su ih doživjeli kao gotovo nešto sasvim normalno. Prvi se zbio još 2009. kad je ekonomski stručnjak dr. Ante Babić zatražio javno da se svima koji su stariji od 70 godina, ili pak su starije osobe bez vozačke dozvole, ustegne izborno pravo. Prijavili smo ga Pučkom pravobranitelju, pa se ispričao. Javno smo reagirali i kad je 2011. godine tadašnji premijer Zoran Milanović izjavio na skupu umirovljeničke stranke HSU kako Hrvatska ima previše umirovljenika, a ovih dana je vrhunac dosegnuo Velimir Šonje kad je sve umirovljenike koji se bore za svoja prava u zemlji koja ima treće od dna najniže mirovine u EU - nazvao penzioderima.

Hrvatska nema javnih rasprava dostupnih za starije osobe

već tzv. „savjetovanje s javnošću” provodi samo preko Interneta ili ograničenog broja tribina. Tipično je i da se ne prihvaćaju inicijative za izmjene zakona i strateških dokumenata koji utječu na umirovljenike, kao što je Zakon o mirovinskom osiguranju i brojni drugi.

S izuzetkom Upravnog vijeća HZMO-a te Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, umirovljenici odnosno starije osobe nisu uključeni u druga nacionalna, županijska i lokalna tijela (npr. Upravno vijeće HZZO), a rijetki gradovi i još rjeđe županije imaju povjerenstva za umirovljenike i starije osobe. Upravo smo zbog toga u našoj Peticiji „Glasam protiv siromaštva starijih osoba”, koju su aktivisti SUH-a provodili prikupivši 26.000 potpisa, zatražili i uvođenje posebnog pravobranitelja za starije osobe te savjetodavnih tijela za umirovljenike i starije osobe na razini županija, gradova i općina, ali i mjesnih samouprava.

Jasno je da je vidljivo obilježje negacije ljudskih prava i nesudjelovanje u odlučivanju i u građanskom, društvenom i kulturnom životu zajednice.

Ilegalni radnici iz zone sumraka

► **Smatrate li, i ako da, koja bi se nova zanimanja mogla omogućiti starijim osobama kako bi ih se održalo na tržištu rada i time rasteretio državni proračun a s time bi se i poboljšala kvaliteta njihova života?**

Obavezno. Umirovljeničke udruge teško su se izborile za pravo starijih osoba, da bez ustege mirovine koju su stekli svojim radom, imaju pravo raditi. No, i sada je to tek djelomično i ograničeno za neke skupine umirovljenika. Primjerice, prijevremeni starosni umirovljenici su isključeni iz prava na rad do pola radnog vremena, čime držim da su diskriminirani, osobito stoga što imaju prosječno više radnog staža i niže mirovine. Nadalje, nema dovoljno zakonskih mogućnosti za rad umirovljenika i starijih osoba, što bi trebalo razraditi i omogućiti jer Hrvatska je na dnu europske ljestvice stope aktivnosti starijih osoba.

Recimo otvoreno i to kako mnoge starije osobe rade u sivoj ekonomiji, radeći na crno. Čuvaju djecu, nemoćne i stare, kuhaju, peru ili čiste... Potrebno je regulirati i taj dio društvene ekonomije, ne kažnjavanjem, već poticanjem i subvencijama poslodavaca.

Podsjetimo i to da se socijalna isključenost prvenstveno shvaća kao isključenost iz tržišta rada i stjecanja prihoda. Zbog nedostatka novca i stigmatizacije koju može uzrokovati nezaposlenost ili siromaštvo, narušavaju se socijalne veze i raste vjerojatnost socijalne izolacije. Tu se vrtinja nastavlja u krugu.

► **Što vi mislite, koji problemi stoje iza tolike usamljenosti starijih i nemoćnih osoba u Hrvatskoj?**

Pa i iz prethodnih odgovora jasno je da su usamljenost i sve što je prati, posljedica društvene nebrige za starije osobe i izostanka strategija, politika i mjera kojima bi se promijenio njihov položaj. Ako Hrvatska nema socijalnu mirovinu, to jest, državnu naknadu za starije od 65 godina koji nisu ostvarili pravo na mirovinu, ako je minimalna mirovina stečena radom samo 885 kuna, ako su u posljednje dvije i pol godine mirovine usklađene za prosječno samo 5 kuna, ako...

Mnogi teoretičari još uvijek u svojim tvrdnjama socijalnu isključenost baziraju na materijalnim osnovama, uspoređujući ili poistovjećujući ju sa siromaštvom, no u stvarnosti je to nešto mnogo više od nedostatka novca; to je nešto što zapravo ima veze s pristupom pravima građanskog statusa. To i jest logično, jer pojam suprotan siromaštvu je bogatstvo, dok je antipod isključenosti integracija ili uključivanje.

Sigurno bi bilo lakše kad bi se uvele socijalne naknade, smanjile socijalne nejednakosti, omogućilo pošteno i adekvatno uskladjivanje mirovina, ali ni to nije dovoljno.

Prepušteni industriji lešinarstva

► Ima li kvalitetnih sadržaja za starije ljude? I koje bi to bile?

Svakako da treba biti više sadržaja, mada bi bilo nesmotreno to svesti na dvorane i programe rekreacije i sportskih aktivnosti, besplatne karte za kazališta i koncerte, radionice, amaterska društva, planinarenje, plesnjake, predavanja, učilišta za treću dob, vjerske sadržaje, dobrotvorni i volonterski rad, izlete... Ti bi programi trebali biti obvezatni dio programa svake mjesne samouprave, lokalne zajednice, grada. Ali tu trebamo dodati i besplatan (povoljan) i dostupan javni prijevoz, sredstva za takve programe, poticanje razvitka civilnog društva, no i inovativnije programe stambenih zajednica, dnevne boravke i bezbroj drugih, već izmišljenih modela društvene integracije i socijalizacije starijih osoba, neovisno o njihovom materijalnom statusu.

► Što je, prema vašem mišljenju, razlog manjka sadržaja za starije osobe?

Nije razlog u nedostatku novca, a niti ideja o sadržajima i programima. Problem je to nedovoljne društvene osviještenosti o potrebama starijih, o njihovom doprinosu društvu, nedovoljnog senzibiliziranja javnosti o potrebi društvene solidarnosti s onima koji su slabiji, ali i, s druge strane, neosviještenosti i neinformiranosti starijih osoba o njihovim pravima i mogućnostima.

Oni koji su u institucionalnom smještaju imaju više sadržaja, no imaju li novaca za sve skuplje domove? Najposlije, tko nadzire domove? Kad nudimo civilni nadzor od strane umirovljeničkih i drugih udruga i volontera, ne čuje nas se.

Oni koji su u vlastitim domovima, pa čak i kad žive u gradovima gdje je mogućnost socijalne uključenosti u razne sadržaje veća, nisu pozvani od svojih lokalnih zajednica definirati sadržaje od svoga interesa; najčešće ih se ne pita i ne sluša.

► Tko je, prema vašem mišljenju, najodgovorniji za rješavanje problema u društvu?

U Hrvatskoj se starije osobe percipira kao društveni teret, a njihove potrebe kao odgođena stvarnost. Oni koji to moraju promijeniti su vladajuće elite, a koji mogu bitno utjecati su mediji. No, jednako je tako važan svaki glas, svaki potpis, svaki zahtjev.

U suvremenoj civilizaciji koja je sve više orijentirana prema mladima, postoji čitav niz predrasuda o starosti i starenju kao o

nečemu što je negativno. Diskriminacija starijih osoba postaje svakidašnja pojava, a institucije nisu pripravne za brzo i odgovarajuće reagiranje, niti ih vlade ka tome usmjeravaju.

Osobito zabrinjava prepuštenost starijih osoba industriji lešinarstva, otimačina njihove imovine, prijevare, zlostavljanje i zanemarivanje. Zakoni pogoduju predatorima, a glas za zakonske i institucionalne promjene se ne uvažava.

► Što smatrate da bi trebalo učiniti da se problemi starijih počnu djelotvornije rješavati?

Pitajte starije. Pitajte umirovljenike. Čujte njihov glas. Ova nova Vlada u svojem programu starije nije ni spomenula. Nadajmo se da je to tek nesmotreni početak.

► Što vi smatrate da bi trebalo za starije i nemoćne osobe promijeniti i unaprijediti u Hrvatskoj?

Sve. Kao što je prije rečeno, prepoznaje se kako Hrvatska ne voli svoje stare. Prvi korak je uvođenje hitnih mjera protiv siromaštva starijih osoba, dio kojih smo pobrojali i u našoj Peticiji. Nije to, ponovimo, samo pitanje materijalnog siromaštva, jer zaboravljamo naglasiti i njegove psihološke aspekte, jer ono stvara ranjivost, te omogućuje neljudski odnos prema siromašnima. Osjećaj nemoći i straha, najgore su prepreke dostojanstvu i samopouzdanju. A društvo je samo onoliko sretno, koliko su sretni najmanji i najslabiji.

IZDVOJENO

Umirovljenici su kriminalci i prevaranti?

Kako su umirovljenici ušli u 2016. godinu? Ma koliko sadašnji političari šutjeli o sve težem položaju umirovljenika, te planirali umanjiti mirovinski proračuna za jednu milijardu kuna, te koliko god bivši političari lažirali brojke ili lakirali svoje zasluge, istina nađe puta da prokapa u stvarnost.

U siječnju je prosječna mirovina prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (bez onih po posebnim propisima), „nježno“ pala na 2,237,89 kuna, te je spala na udjel u prosječnoj neto plaći od samo 38,22 posto!

Naravno, čelnik umirovljeničke stranke Hrelja dobro je naučio kako se podaci lažiraju, pa neće upotrijebiti ove brojke, već će svekolikoj javnosti reći kako prosječna starosna mirovina za 40 i više godina radnog staža, kad se još odbiju mirovine prema međunarodnim ugovorima, iznosi 4.113,74 kune, što je čak 70,26 posto od prosječne neto plaće. Živio Hrelja! Kako može zastupati umirovljenike, a pri tom ih indirektno optužuje većinu od gotovo 90 posto da su, valjda, lažni umirovljenici, jer nemaju više od 40 godina staža?! Novinari poslušnički pišu kako Hrvatska ima samo 172 tisuće (14 posto) umirovljenika koji iza sebe imaju puni radni staž od 40 i više godina. A istina je to da ne postoji kategorija punog radnog staža, već samo uvjet dobi za starosnu mirovinu, te uvjet od 15 godina radnog staža. Naši medijski i politički stručnjaci tako sve legalno umirovljene radnike prema propisima koji su bili ili jesu na snazi, trpaju u kriminalce i prevarante.

Kao da nije dovoljno da mirovine ionako klize u zonu očaja. Najgore je onima koji su umirovljeni prošle godine, jer njihova mirovina iznosi samo 2,201,34 kune. I to prosječna, a barem ih je 50 posto ispod prosjeka.

Ljudi u neznanju, ljudi bez prava

Zašto ni jedna vlast u Hrvatskoj ne želi ustanoviti institut pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe?

Piše: *Mirjana Pavačić-Pender*
izvršna tajnica SUH-a

Hrvatski umirovljenici i starije osobe su jedina ranjiva skupina u hrvatskom društvu koja nema pozitivni institut za svoje ljudska prava. Dakle, diskriminira ih sam sustav.

Kako je u društvu sazrijevala svijest o ugroženosti i ranjivosti pojedinih skupina - djece, invalidnih osoba, starijih, žena, tako je sazrijevala i svijest da te skupine treba dodatno zaštititi. Sve osim umirovljenika i starijih osoba.

Davne 2003. godine ustanovljeni su instituti pravobranitelja za djecu te za ravnopravnost spolova. Četiri godine kasnije u Sabor je upućen prijedlog da se ustanove instituti pravobranitelja za invalidne osobe te umirovljenike i starije osobe. Prijedlog o osnivanju instituta pravobranitelja za invalidne osobe je prihvaćen, a pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe je glatko odbijen. Obrazloženje je bilo sljedeće: Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog zakona držeci da umirovljenici i starije osobe mogu ostvariti zaštitu svojih prava putem pučkog pravobranitelja i niza drugih institucija i ureda! Kako je Vlada „naredila“, tako je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog Sabora predložio Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe jer za taj Prijedlog zakona nije glasovao niti jedan član Odbora. Naravno, saborski zastupnici imaju visoka primanja, pa si sami mogu priuštiti samo zaštitne mjere za svoja prava.

Tadašnja odluka bila je više nego sramotna. Iza te 2007. godine više nikada aktualna vlast nije smatrala da je to pitanje potrebno opet staviti na dnevni red.

Umirovljenika i starijih osoba ima iz dana u dan sve više. Kako prema UN-u sa 65 godina postajemo stari, Hrvatska je jako stara nacija, svaki peti stanovnik stariji je od 65 godina.

„Tiha“ diskriminacija starijih osoba

Zadnji popis stanovništva je pokazao da je broj starijih od 65 godina premašio broj

djece i da je udio starog stanovništva u ukupnoj populaciji 18 posto, a prema procjenama za 10 godina u Hrvatskoj će biti 27 posto starog stanovništva.

No, hrvatskim umirovljenicima i starijim osobama pravobranitelj je više nego potreban, jer unutar Ureda Pučkog pravobranitelja nitko se sustavno ne bavi starijim osobama. Već zbog brojnosti starijih osoba, diskriminacija starijih osoba je najrašireniji oblik diskriminacije, ali nije prepoznata kao alarmantna i medijima je puno manje zanimljiva od nekih drugih «diskriminacija». To je «tiha» diskriminacija koja se događa svaki dan, svugdje oko nas.

Od niza primjera za trenutnom potrebom uspostave instituta pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe navest ću samo one koji „vrište“:

Prvo, u Hrvatskoj živi najmanje 50 tisuća starijih od 65 godina koji nemaju nikakva primanja, i to su najčešće žene (nerijetko u seoskim samačkim domaćinstvima). Dakle oni nemaju baš nikakve prihode, ali postoje umirovljenici koji primaju «mirovine» u rasponu od 500 do 1.500 kuna i to njih gotovo 318 tisuća, pa onda još i 233 tisuće koji primaju mirovinu do 2.000,00 kuna i da ne nabrajam dalje.

Teško je za povjerovati da sustav ne prepoznaje kako u Hrvatskoj živi preko 500 tisuća starijih ljudi, ne na rubu siromaštva, već na samom dnu ljudskog dostojanstva.

Šute i trpe

Siromašni su i gladni, šute i trpe, a sustav je sklon zaključiti kako im je to što dobiju dosta jer su stari i ne treba im više.

Drugo, deseci tisuća umirovljenika potpisali su zadnjih godina vrlo štetne ugovore o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju. Razlika između ova dva oblika ugovora je u tome što sklapanjem ugovora o dosmrtnom uzdržavanju davatelj uzdržavanja stječe pravo uknjižbe prava vlasništva odmah po potpisu, odnosno solemnizaciji ugovora. Nisu rijetki primjeri da su primatelji uzdržavanja odmah po potpisu ugovora postali beskućnici. Ugovor o doživotnom uzdržavanju dozvoljava primatelju uzdržavanja da u svojoj nekretnini boravi do svoje smrti.

Oba tipa ugovora su nepovoljni za primatelja usluge jer davatelj usluge točno zna što dobiva od primatelja usluge, dobiva dogovorenu nekretninu, potpisan i ovjeren ugovor kojim je izuzetno dobro pravno zaštićen, a primatelj usluge daje svoj dom, potpisuje i ovjerava ugovor kojim mu nitko ne garantira što će za tu svoju nekretninu dobi-

ti i vrlo je slabo pravno zaštićen uz napomenu kako sustav nije ustanovio točno propisan standard usluga koje primatelj uzdržavanja treba dobiti.

Legalizacija zloporaba

O štetnosti takvih ugovora nitko ih nije upozorio jer nitko nije za to nadležan. I tu je sustav vjerojatno zaključio da starcima ne trebaju nekretnine, već mogu umrijeti ili u ubožnici ili na cesti.

Socijalne službe u Hrvatskoj ne vode nikakav registar takvih i sličnih opasnih ugovora za primatelja usluge, pa pojedini „dobrotvori“ imaju sklopljeno na desetke ugovora i od toga su napravili unosan biznis, a službeni stav Ministarstva pravosuđa je da svatko ima pravo odlučivati što će i kome dati od svoje imovine. To je zapravo legalizacija prijevara i zloporabe starijih osoba.

Nadzor nad provedbom ovih ugovora u praksi ne provodi nitko, jer u Hrvatskoj postoji samo šest socijalnih inspektora, a vlast nikako ne prihvaća prijedloge da u nadzor uključuju civilni sektor.

Umirališta bez nadzora

Treće, u Hrvatskoj se osnivaju vrlo diskutabilne ustanove za brigu o starijima, nerijetko i u zoni rada na crno. To nisu domovi za starije i nemoćne osobe već su to, čast iznimkama, umirališta. Sustavu je, čini se, svejedno, jer u takve ustanove ne zalazi inspekcija, čak ni provjeriti da prostor ima rješavanje o minimalno-tehničkim uvjetima za tu vrstu djelatnosti.

Starije osobe se ne mogu nositi same s ovom problematikom i kome se onda obraćati, vjerskim zajednicama i raznim umirovljeničkim udrugama? Nemaju novaca i neinformirani su jer sustav uopće ne vodi računa da samo 9 posto starijih od 65 godina koristi internet, a to znači da je za 700 tisuća internetska informacija nedostupna. Neinformirana osoba je i nezaštićena i obespravljen, i još se nema kome obratiti za pomoć. Baš lijepo!

Zašto u Hrvatskoj nema pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe? Iz vrlo jednostavnog razloga. Interesna skupina od 1,2 milijuna ljudi, čini se dobrom lovinom za zaradu i bogaćenje. Kad bi bili informirani i organizirani predstavljali bi za svaku vlast opasnost i zato ih je bolje držati u neznanju i neimaštini, dati im minimum prava, stalno im prijetiti smanjenjem mirovina i sustavno ponavljati kako su teret ovog društva.

Očito, ima puno posla za budućeg pravobranitelja ili pravobraniteljicu, za što je i svoj glasovima kroz peticiju „Glasam protiv

Za poreznu prijavu

Obavijesti o isplaćenim mirovinskim primanjima u 2015.

Za potrebe prijave godišnjeg poreza na dohodak, korisnici mirovina koji su obveznici poreza primit će Obavijest o mirovinskim primanjima za siječanj 2016. (isplata u veljači 2016.) koja će sadržavati i podatke o:

- isplaćenim mirovinskim primanjima korisniku i nasljedniku nakon smrti drugog korisnika mirovine, koja su dospjevala na isplatu u 2015.
- svoti obračunatoga dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje iz mirovine i
- svoti plaćenog poreza na mirovinu i prireza korisniku i nasljedniku nakon smrti drugog korisnika mirovine.

Obavijest će biti dostavljena korisnicima kojima se mirovina isplaćuje preko pošte, kao i korisnicima kojima se mirovina isplaćuje preko poslovne banke.

Iznimno, područne službe, uredi i ispostave Zavoda će od 1. veljače 2016. izdavati potvrde o isplaćenim mirovinskim primanjima u 2015.:

- korisnicima mirovine kojima neće biti dostavljena Obavijest, a koji zatraže izdavanje potvrde zbog drugih opravdanih razloga te
- nasljednicima nakon smrti korisnika, koji nisu korisnici mirovina.

Umirovljenici koji su u poreznom razdoblju 2015. godine ostvarili dohodak za koji su u ranijim poreznim razdobljima podnosili godišnju poreznu prijavu, tu prijavu više ne moraju podnositi jer će Porezna uprava (u skladu s člankom 43.a Zakona o porezu na dohodak) primijeniti poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak. Korisnici mirovina koji podnose godišnju

Godišnju poreznu prijavu za 2015. i nadalje obvezno podnose umirovljenici, ako su uz mirovinu tijekom 2015. ostvarili:

- **dohodak od samostalne djelatnosti** (obrtnici, slobodna zanimanja i ostali obveznici koji dohodak utvrđuju temeljem poslovnih knjiga),
 - **dohodak od nesamostalnog rada** na brodu u međunarodnoj plovidbi, a koji su rezidenti/članovi posade broda u međunarodnoj plovidbi,
 - **oporeziv dohodak** o kojem poslodavac ili sam porezni obveznik nije izvjestio Poreznu upravu na propisanom izvješću i u propisanom roku te
 - ako nisu iskoristili porezne olakšice u poreznom razdoblju, iako nemaju obvezu podnošenja porezne prijave, a žele iskoristiti eventualno pravo na povrat preplaćenog poreza.
- Tada do kraja veljače tekuće godine za prethodnu godinu trebaju Poreznoj upravi dostaviti zahtjev za priznavanje prava na porezne olakšice u posebnom postupku (Obrazac ZPP-DOH) i priložiti odgovarajuću dokumentaciju za priznavanje olakšica.

poreznu prijavu za 2015. **presliku Obavijesti trebaju priložiti poreznoj prijavi, koju će do 29. veljače 2016. podnijeti** nadležnoj ispostavi područnog ureda Porezne uprave (prema mjestu prebivališta).

Napominjemo, **korisnicima obiteljskih mirovina koje ne podliježu oporezivanju** (obiteljske mirovine koje primaju djeca prema Zakonu o mirovinskom osiguranju i obiteljske mirovine ostvarene prema ZOPHBDR-u) **Zavod ne šalje Obavijest** o isplaćenim mirovinskim primanjima jer se te mirovine ne iskazuju u poreznoj prijavi.

Također, **Zavod neće obavještavati korisnike niti izdavati potvrde o**

mirovinskim primanjima koja su u 2015. isplaćena za prethodne godine jer se ti podaci ne iskazuju u poreznoj prijavi za 2015. godinu.

Navedeni podaci dostavljaju se Poreznoj upravi u skladu s poreznim propisima.

Podsjećamo - važno je znati

- Nakon isplate jednokratnog novčanog primanja u prosincu 2015., korisnici koji su ostvarili mirovinu na temelju međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju ili primjenom pravnih propisa Europske unije, za koje do 30. studenoga 2015. inozemni nositelj nije dostavio podatak o visini primanja iz inozemstva, **moгу do 29. veljače 2016. sami dostaviti dokaz** o iznosu tog primanja i tada će im se obračunati i isplatiti razlika, odnosno odgovarajući iznos jednokratnog novčanog primanja. Korisnici mogu provjeriti podatke i na internetskoj stranici Zavoda, koristeći uslugu **Upiti za provjeru podataka** - nakon unosa OIB-a i osobnih podataka, korisnicima su dostupni podaci o isplati jednokratnog novčanog primanja.
- **Razgovori osiguranika i umirovljenika s predstavnicima nositelja mirovinskog osiguranja iz Bosne i Hercegovine** (Federalnog zavoda MIO/PIO i predstavnika Fonda PIO Republike Srpske) održati će se 23. i 24. veljače 2016. u Slavanskom Brodu - Područni ured HZMO-a, Naselje Slavonija I bb.
- **Zahtjev za doplatak za djecu** zbog neprekinute isplate u 2016. podnosi se do kraja veljače, tj. do 1. ožujka 2016. Uz zahtjev više nije potrebno dostavljati dokaze o ostvarenom ukupnom dohotku kućanstva (od Porezne uprave, poslodavca, HZZO-a ili HZZ-a) kao ni potvrde o redovitom školovanju djece.

KORISNICI MIROVINA - u siječnju 2016.

VRSTE MIROVINA	UKUPAN BROJ KORISNIKA	PROSJEČNE SVOTE MIROVINA
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	503 084	2.496,06 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	9 836	3.398,17 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO	87 177	2.153,32 kn
Prijevremena starosna mirovina	170 715	2.327,65 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	89	2.588,89 kn
Invalidska mirovina	134 665	1.841,92 kn
Obiteljska mirovina	229 600	1.879,13 kn
UKUPNO - ZOMO	1 135 166	2.237,89 kn
Prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba - DVO, PS, OSO		
Ukupno	13 727	3.475,19 kn
Prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji - ZOPHBDR		
Ukupno	72 273	5.088,11 kn
Prema Ugovoru između RH i BiH o suradnji na području prava stradalnika rata u BiH koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji - HVO		
Ukupno	6 854	2.800,51 kn
SVEUKUPNO	1 228 020	2.422,60 kn

PROSJEČNA MIROVINA (ZOMO) bez međun. ugovora - isplata u siječnju 2016. -	Iznos u kunama	Njen udio u plaći za studeni 2015. (5.855,00 kn)
Prosječna mirovina za prosinac 2015.	2.481,58 kn	42,38%
Prosječna ukupna starosna mirovina za prosinac 2015.	2.713,12 kn	46,65%
Prosječna starosna mirovina za studeni 2015. s m. stažem od 40+ godina	4.113,74 kn	70,26%

Korisnici mirovina - muškarci (45,68%)	560 965
Korisnici mirovina - žene (54,32%)	667 055
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1 : 1,15
Udio ukupnog broja korisnika mirovina s m.stažem od 40+ godina u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO	14,24%
Udio broja korisnika starosnih mirovina s m. stažem od 40+ godina u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO	19,50%
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	30 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	70 godina
Potrebna sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja	3.070.000.000 kn

Od obrade mirovina za **prosina 2015.** (isplata u siječnju 2015.) zbog nedostavljenog OIB-a HZMO-u (Uredba o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, NN br. 112/2013) obustavljena je isplata mirovine za 1 886 korisnika (36 korisnika mirovine s prebivalištem u RH i 1 850 u inozemstvu).

NAKLADNIK: HZMO - Središnja služba
UREĐUJE: Odjel za odnose s javnošću
A. Mihanovića 3, 10 000 Zagreb

www.mirovinsko.hr
e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr
fax: 01/4595-168

Za nakladnika:
Srećko Vuković

Uređuje i grafički priprema:
Odjel za odnose s javnošću

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U VELJAČI 2016.

Iz sadržaja:

- Novi lijekovi na listama lijekova HZZO-a
- Sredstva za prikupljanje doza krvi
- Zdravstvena zaštita u inozemstvu
- Zaštita od hladnoće
- HZZO isporučio 107 inzulinskih pumpi za oboljele od dijabetesa klinici „Vuk Vrhovac“ i Klinici za pedijatriju KBC-a Zagreb

NOVOSTI U OBVEZKOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) održalo je 26. siječnja 2016. godine svoju 102. redovnu sjednicu. U nastavku dajemo pregled najvažnijih odluka koje su donijete.

Novi lijekovi na listama lijekova HZZO-a

U okviru propisane procedure za stavljanje lijekova na osnovnu i dopunsku listu lijekova HZZO-a uvršteni su novi lijekovi, generičke i kliničke paralele te novi oblici i nova pakiranja već postojećih lijekova u listama lijekova HZZO-a.

U osnovnu listu lijekova HZZO-a uvršteno je 5 novih lijekova u 7 pakiranja (antibiotik fidaksomicin, ikatibant za liječenje nasljednog angioedema, tapentadol za liječenje maligne boli, natrijev oksibat za liječenje narkolepsije s katapleksijom, kombinacija ipratropijeva bromida sa salbutamolom za liječenje kronične opstruktivne bolesti pluća).

Na dopunsku listu lijekova HZZO-a uvrštena su 4 nova lijeka u 6 pakiranja (deglutek inzulin i lijek empagliflozin za liječenje šećerne bolesti, kombinacija bisoprolola s perindoprilom za liječenje povišenog krvnog tlaka i spolni hormon etinilestradiol s levonogestrelom).

U liste lijekova dodatno su uvrštene generičke i kliničke paralele lijekova i novi oblici i nova pakiranja već postojećih lijekova u listama lijekova HZZO-a (na osnovnu listu lijekova 21 lijek u 56 pakiranja, a na dopunsku listu lijekova 10 lijekova u 14 pakiranja).

Stavljanjem novih lijekova na liste lijekova HZZO-a i proširenjem indikacija za već uvrštene lijekove, proširuje se spektar lijekova koji se u okviru osiguranih sredstava, a bez novih dodatnih tro-

škova, mogu primjenjivati u liječenju osiguranih osoba HZZO-a.

Za prikupljene doze krvi HZZO će platiti dodatnih 850 000 kuna

HZZO s Hrvatskim Crvenim križem i Hrvatskim zavodom za transfuzijsku medicinu ima sklopljene ugovore o dobrovoljnom davanju krvi.

S obzirom da je broj prikupljenih doza krvi u 2015. godini bio veći od broja utvrđenog ugovorom, Upravno vijeće HZZO-a donijelo je odluku da se Hrvatskom Crvenom križu dodatno plati 400.000,00 kuna, a Hrvatskom zavodu za transfuzijsku medicinu 450.000,00 kuna kao razliku sredstava između prikupljenih i ugovorenih, odnosno plaćenih doza krvi u 2015. godini.

HZZO isporučio 107 inzulinskih pumpi za oboljele od dijabetesa Klinici „Vuk Vrhovac“ i Klinici za pedijatriju KBC-a Zagreb

HZZO je nabavio 107 inzulinskih pumpi za oboljele od dijabetesa, od čega 41 inzulinsku pumpu za odrasle osobe te 66 inzulinskih pumpi za djecu. Ukupna vrijednost svih inzulinskih pumpi je 1,5 milijuna kuna s PDV-om.

U Klinici za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma „Vuk Vrhovac“ 2. veljače 2016. godine isporučena je 41 inzulinska pumpa za odrasle osobe starije od 18 godine, od toga 20 inzulinskih pumpi za nove korisnike i 21 zamjenskih inzulinskih pumpi za nastavno liječenje.

U Klinici za pedijatriju KBC-a Zagreb 3. veljače 2016. godine isporučene su 66 inzulinske pumpe za djecu (45 inzulinskih pumpi za nove korisnike i 21 inzulinska pumpa za nastavno liječenje).

Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja u kojima oboljeli ne plaćaju inzulinske pumpe

Republika Hrvatska jedna je od rijetkih zemalja u Europi u kojoj oboljeli od dijabetesa, ni odrasli ni djeca, ne plaćaju inzulinske pumpe. U europskim zemljama najvišeg zdravstvenog standarda odrasli plaćaju pumpe po punoj cijeni, dok djeca plaćaju doplatu.

Nadalje, uvođenjem panela za praćenje kroničnih bolesnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti od strane HZZO-a 2013. godine znatno je povećana razina zdravstvene skrbi za dijabetičare koji sada učestalije odlaze na svoje kontrolne preglede, primjerice pregled vida ili pregled stopala što znatno smanjuje komplikacije šećerne bolesti. Ujedno ovaj je projekt pohvalila Svjetska zdravstvena organizacija smatrajući ga inovacijom u praćenju kroničnih bolesnika.

U prošloj godini 103 inzulinske pumpe za djecu i odrasle raspoređene u cijeloj Hrvatskoj

U prošloj godini 41 inzulinsku pumpu za odrasle „Vuk Vrhovac“ je rasporedio ravnomjerno po cijeloj Hrvatskoj, velikim bolnicama kojima gravitiraju oboljeli: KBC Rijeka dobio je 6 inzulinskih pumpi, KBC Split 8 inzulinskih pumpi, KBC Osijek 7 inzulinskih pumpi, Klinika „Vuk Vrhovac“ 11 inzulinskih pumpi, a zagrebačke bolnice dobile su 9 inzulinskih pumpi (KBC Zagreb 4 inzulinske pume, KB Dubrava 3 inzulinske pumpe, KBC Sestara milosrdnica 1 inzulinsku pumpu, te bolnica KB Sveti Duh 1 inzulinsku pumpu).

Osim toga, HZZO je isporučio 62 inzulinske pumpe za djecu i to: 26 inzulinskih pumpi KBC-u Zagreb, 7 inzulinskih pumpi KBC-u Rijeka, 10 inzulinskih pumpi KBC-u Sestara Milosrdnica, 12 inzulinskih pumpi KBC Splitu, 5 inzulinskih pumpi u KBC Osijek, te 2 inzulinske pumpe u OB Dubrovnik.

Kako ostvariti zdravstvenu zaštitu u inozemstvu?

Ukoliko još uvijek planirate uživati u zimskim čarima neke bliske europske destinacije, sigurnost da ste u slučaju nesreće medicinski zbrinuti može vam pružiti Europska kartica zdravstvenog osiguranja (EKZO). Kartica pojednostavljuje boravak u

inozemstvu svim osiguranim osobama kojima je potrebna neodgodiva medicinska skrb kao i kroničnim bolesnicima.

EKZO kartica je besplatna za sve osigurane osobe HZZO, a koristi se samo kada je u pitanju privremeni boravak u jednoj od zemalja Europske Unije. EKZO pokriva svu nužnu i neodgodivu zdravstvenu skrb u zemljama Europske

Unije, Islandu, Lihtenštajnu i Norveškoj (u Švicarskoj se EKZO ne može koristiti) i to kod ugovorenih zdravstvenih ustanova prema istim uvjetima i po istoj cijeni kakvu imaju osobe osigurane u toj zemlji.

Napominjemo da EKZO nije zamjena za putno osiguranje jer ne pokriva troškove privatne zdravstvene zaštite, spašavanja, zračnog prijevoza u domovinu, nadoknade izgubljenoga vlasništva i sl. Također ne pokriva troškove ako putujete isključivo radi pružanja medicinskoga tretmana.

Pruženu zdravstvenu uslugu je potrebno nadoplatiti ako država u kojoj se ona ostvaruje naplaćuje participaciju, a u slučaju da svejedno platite korištenje zdravstvene usluge (kada nije u pitanju participacija već cjelokupna cijena zdravstvene usluge), možete HZZO-u podnijeti zahtjev za povrat tih troškova.

Neodgodiva zdravstvena skrb podrazumijeva zdravstvenu zaštitu u vezi s kroničnim ili postojećim bolestima (primjerice kontrola krvnog tlaka) te u vezi s trudnoćom i rođenjem djeteta (ako svrha putovanja nije sam porod u stranoj zemlji).

Također, neodgodiva zdravstvena skrb obuhvaća dijalizu, terapiju kisikom, tretmane za astmu i sl., no radi korištenja tih usluga potrebno se prethodno dogovoriti sa zdravstvenom ustanovom države u koju namjeravate otputovati.

Zahtjev za EKZO se može veoma jednostavno predati putem **mrežnih stranica HZZO-a** ili osobno u bilo kojoj područnoj službi HZZO-a, a valjanost joj je u pravilu tri godine.

Na raspolaganju vam je i besplatna aplikacija za pametne telefone **“European Health Insurance Card”** koja pregledno i jednostavno objašnjava upute za korištenje kartice za svaku pojedinačnu zemlju. Dostupna je putem **Google Play trgovine** i **iTunesa**.

Zaštite se od hladnoće

Unatoč trenutno relativno neuobičajeno visokim temperaturama za ovo doba godine upozoravamo da starije osobe radi sniženog bazalnog metabolizma te učestalije fizičke neaktivnosti i promjena u organima i organskim sustavima tijekom starenja pripadaju rizičnoj skupini, po-

Europska kartica zdravstvenog osiguranja (EKZO) je besplatna za sve osigurane osobe HZZO, a koristi se samo kada je u pitanju privremeni boravak u jednoj od zemalja Europske Unije. EKZO pokriva svu nužnu i neodgodivu zdravstvenu skrb u zemljama Europske

U slučaju pojave simptoma kao što su trnci u nogama te gubitak osjeta, uz izrazito blijedu, a pri utopljenju izrazito crvenu kožu, potrebno je potražiti pomoć svog izabranog liječnika obiteljske medicine

seбно osjetljivoj na promjene temperature a posebice na niske temperature.

Stoga Referentni centar Ministarstva zdravlja za zaštitu zdravlja starijih osoba, Centara za zdravstvenu gerontologiju Nastavnog Zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar” preporučuje izbjegavanje izlaganja niskim temperaturama, osobito u ranojutarnjim i noćnim satima, na prvom mjestu starijim bolesnicima oboljelim od kardiovaskularnih, cerebrovaskularnih te od respiratornih bolesti.

Prikladna odjeća trebala bi biti slojevita i ne preuska, vanjski sloj nepropustan na vjetar i vlagu, po mogućnosti odjeća od vune, polipropilena i svile koja zadržava više topline u unutarnjim slojevima od pamuka.

Izlazak po hladnoći treba izbjegavati, međutim pri izlasku se preporučuje zaštititi glavu kapom, ruke rukavicama te prekriti usta šalom, radi prevencije direktnog udisanja hladnog zraka, važna je topla i komotna obuća, bez visokih peta. Primijetite li povećano znojenje, potrebno je smjestiti presvući vlažnu odjeću koja uzrokuje gubitak topline te se osloboditi suvišne odjeće.

Nemojte ignorirati drhtavicu kod boravka na vanjskom zraku. Predugo izlaganje hladnoći uz pojavu drhtavice znak je potrebe za za hitnim povratkom u unutrašnji prostor.

Treba izbjegavati teži fizički rad na otvorenom te

sve aktivnosti koje mogu uzrokovati umaranje i ubrzano disanje na vanjskim niskim temperaturama.

Osobito je potrebno izbjegavati hodanje po zaleđenoj površini radi prevencije mogućih padova i lomova.

Nužno je unijeti u organizam optimalnu količinu tekućine, posebice u obliku toplih napitaka, ali i izbjegavati alkohol i kofein.

Starije, funkcionalno onesposobljene osobe, tijekom starenja gube mogućnost osjeta promjena temperatura te se preporučuje praćenje vremenske prognoze uz kontrolu termostata u stambenom prostoru.

Starije osobe sklone otjecanju nogu, zimi treba paziti na ponašanje i način življenja, koje im pogoršava poteškoće. Nužno je izbjegavati dugo stajanje i sjedenje (osobito prekrštenih nogu), te nošenje cipela s visokom ili preniskom potpeticom.

U slučaju pojave simptoma kao što su trnci u nogama te gubitak osjeta, uz izrazito blijedu, a pri utopljenju izrazito crvenu kožu, potrebno je potražiti pomoć svog izabranog liječnika obiteljske medicine.

U vrijeme hladnih mjeseci nužno je češće kontaktirati stariju osobu koja mora uvijek uz sebe imati svoje osobne podatke, ime i prezime, godinu rođenja, adresu stanovanja i broj telefona kontakt osobe kojoj se može javiti o toj starijoj osobi.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnateljica Tatjana Prenda Trupeć, mag. ing. el. MBA
Urednice priloga: Jasenka Pap, dipl. iur., Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Što s 'umirovljenicima na čekanju'

Neki misle kako odlaskom u mirovinu započinje stanje zasluženog odmora i bezbrižnosti (naravno, samo ako imate solidnu mirovinu i ne morate paziti na svaku kunu). No, što je s razdobljem *između*, dok čekate rješenje za mirovinu?

S.M. (66) iz Poreča uredno je predala zahtjev za mirovinu, ali rješenje nikako nije stizalo. Nakon mjesec i pol dana otišla je kod doktora na pregled i neugodno se iznenadila kada joj je priopćeno da bi morala platiti pregled, jer nema obvezno zdravstveno osiguranje jer ju je poslodavac odjavio. Razljučena 'umirovljenica na čekanju' je otišla u obližnji zdravstveni ured - ali tek je tamo nastala zbrka, jer je shvatila da bi se morala zdravstveno osigurati.

Kako je moguće da se ovako nešto dogodilo? Moraju li osobe koje zatraže umirovljenje plaćati zdravstveno osiguranje za razdoblje od nekoliko mjeseci dok ne zbog sporosti administracije dobiju rješenje o umirovljenju?

Zdrav razum nam nalaže da se ovdje radi o nekoj pogreški jer 'umirovljenici na čekanju' takvo što ne bi trebali plaćati. No, jedno su prava, a drugo poznavanje svojih prava. Što su naši budući umirovljenici dužni napraviti kada im prestane radni odnos i u kojem roku? Kako izbjeći situacije poput ove u kojoj se našla S. M., ali i još poneki koji su nam se požalili na slične puteštvije.

Zakon je na vašoj strani!

Kako bismo istražili ovu temu, prvo smo se obratili Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (HZMO), a onda i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje. Odgovor je bio isti - **osobe koje zatraže umirovljenje ne moraju plaćati zdravstveno osiguranje u razdoblju dok čekaju rješenje o umirovljenju.**

Iz HZMO-a nam je ljubazno odgovorio pomoćnik ravnatelja Neven Špetić. Naglasio je kako nije upoznat sa svim detaljima slučaja S.M., ali da se svejedno ne može prihvatiti presumirana mogućnost da je gospođa morala platiti zdravstveno čekajući rješenje o mirovini, jer **za to ne postoji zakonska osnova**. Naime, prema članku 220. Zakona o doprinosima, razdoblje obveze doprinosa (mirovinsko i zdravstveno osiguranje) je razdoblje koje osiguranik provede u osiguranju prema bilo kojoj od osnova obveznih osiguranja. Špetić kaže da obvezu plaćanja zdravstvenog doprinosa ima poslodavac od prvog do zadnjeg dana zaposlenja. Ako je netko stekao uvjete za umirovljenje, automatski je obvezno osiguran i kao korisnik mirovine.

Osim toga, dodao je Špetić, člankom 132. novoga Zakona o mirovinskom osiguranju uvedena je mogućnost da se rješenje o priznanju prava na mirovinu može donijeti i „kada je u postupku za priznanje prava iz mirovinskog osiguranja utvrđeno da su ispunjeni uvjeti za mirovinu (prema podacima kojima raspolaže Zavod), a pripadajuća svota se ne može odmah odrediti“. U tom slučaju Zavod može donijeti rješenje o priznanju prava na mirovinu i isplati predujma mirovine, ali to rijetko čine. Zato, ako se administrativne zavrz lame oduže, ne zaboravite zatražiti takvo rješenje!

Dakle, već s prvim rješenjem o priznanju prava na mirovinu i određivanju predujma (koje se donosi kada Zavod nema svih

Gubite li sa
prestankom rada
pravo na zdravstveno
osiguranje?
Što ako čekanje
rješenja o mirovini
potraje mjesecima?

podataka o plaći i stažu osiguranika ali ima dovoljno podataka za utvrđivanje jesu li ispunjeni uvjeti za priznanje prava na mirovinu), nastao je temelj za donošenje trajnog rješenja o priznatom pravu i ostvarivanje prava na zdravstveno osiguranje korisniku mirovine.

Novost je i to da osiguranik ne mora više sam podnositi prijavu kao korisnik mirovine, već se to obavlja automatskom razmjernom podataka s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje. Iz svega navedenog proizlazi da nema zakonske osnove za plaćanje obveznih doprinosa za zdravstveno osiguranje za

razdoblje od dana prestanka osiguranja pa do ostvarivanja prava na mirovinu.

HZZO: A što kad prođe 30 dana?

Druga vrata na koja smo zakucali su bila ona Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO), gdje također potvrđuju kako 'umirovljenici na čekanju' imaju pokriveno zdravstveno osiguranje. Na naš upit vezano za utvrđivanje statusa u obveznom zdravstvenom osiguranju korisnika prava na mirovinu stigao je sljedeći odgovor.

- Sukladno članku 7. stavku 1. točki 10. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, broj 80/13. i 137/13.) na obvezno zdravstveno osiguranje prema Zakonu obvezno se osiguravaju i stječu status osiguranika korisnici prava na mirovinu prema propisima o mirovinskom osiguranju Republike Hrvatske, ako imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Hrvatskoj.

S obzirom da osigurana osoba ostvaruje pravo na zdravstvenu zaštitu na teret sredstava Zavoda na osnovi važećeg statusa osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju, a najduže 30 dana od dana prestanka statusa osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju, **nakon prestanka radnog odnosa obvezna se javiti u roku od 30 dana kako bi se osigurala prema osnovi za koju ispunjava zakonom propisane uvjete**, pišu iz HZZO-a.

Čini se kako je upravo ova informacija ključna za buduće umirovljenike. Znači, u roku od 30 dana od kada im završi radni odnos moraju se prijaviti u najbliži ured HZZO-a kako bi ostvarili svoja prava. Iz HZZO-a potvrđuju da oni prijavu po navedenoj osnovi (korisnici prava na mirovinu) provode temeljem podataka o korisnicima prava na mirovinu koje im HZMO dostavlja elektroničkim putem te dodaju: „Ukoliko nam navedene podatke ne dostave u zakonom propisanom roku od 30 dana, osigurane osobe mogu osobno zatražiti od HZMO-a prijavu koju je potrebno dostaviti najbližem regionalnom uredu, odnosno područnoj službi HZZO-a.“

Dakle, ukoliko ste zbog pogrešne informacije nekog službenika uplatili doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje za vrijeme čekanja na mirovinu, a za koje je priznato i pravo na obvezno zdravstveno osiguranje, možete zatražiti od svoje Porezne uprave povrat uplaćenih sredstava.

Štite li zakoni umirovljenike na čekanju? Štite, ali ih katkad ne štite činovnici na šalterima, a još manje njihova država koja ih ne uči koja su njihova prava.

Maja Šubarić Mahmuljin

SUH PROTIV ŠONJE:

Pohlepni penzioderi otimaju mladima?

Sindikata umirovljenika Hrvatske odlučio je prijaviti ekonomskog analitičara Velimira Šonju Pučkoj pravobraniteljici zbog posta na Facebooku u kojem on, smatraju, diskriminira starije osobe. Najavila je to za tportal predsjednica SUH-a Jasna Petrović. Na svom profilu otvorenom za javnost Šonje je pišući o mirovinskoj reformi i pitanju ukidanja drugog mirovinskog stupa naveo kako postoje dvije grupe umirovljenika, 'penzioneri' i 'penzioderi'.

„Penzioner je osoba koja u miru između jutarnje kave i šetnje izlazi na biralište i bira narodne zastupnike na temelju (životnim iskustvom obogaćene) procjene o svjetonazorskoj bliskosti, karakteristikama predstavljenih kandidata i sposobnosti predstavljenih timova da vode državu u skladu s javnim interesom. Penzioner zna da svijet ne prestaje s njime i ne može se zavesti obećanjima o povećanju mirovina ako procjenjuje da za to nema realne osnove”, naveo je Šonje.

Pokvareni i cinični starci

S duge strane, Šonjin 'penzioder' je razočarana, ozlojeđena i kratkoročno orijentirana osoba, opremljena odgovarajućom dozom cinizma, spremna poduprijeti svakoga tko joj obeća rast mirovina, pa makar i iz povećanih mirovinskih doprinosa.

„Penzioder ne mari za prevaljivanje poreznog tereta na mlade generacije (maglovito osjeća da mu one nešto duguju). Penzioder ne brine o tome što će povećanje doprinosa značiti za životni standard mladih ljudi ili njihove motive da životnu perspektivu potraže u nekoj drugoj zemlji”, napisao je Šonje.

PENZIONER ILI PENZIODER, PITANJE JE SAD! Zahuktala se rasprava o mirovinskoj reformi. Proglašava ju se prijevaram...”

Hoće li netko biti 'penzioner' ili 'penzioder', dodaje, u određenoj je mjeri stvar osobnog iskustva. 'Odluka će ovisiti i o karakteru, akumuliranoj imovini i životnom iskustvu. Međutim, stav će dijelom ovisiti i o mirovinskom sustavu i njegovom funkcioniranju u sljedećih petnaestak godina', zaključio je Šonje.

Bankarski poslušnici marširaju

U Sindikatu umirovljenika njegovo karakteriziranje umirovljenika koji se bore za svoja prava kao penziodera i osoba koje ugrožavaju svoje potomke, ocjenjuju kao diskriminiranje starijih osoba. Podsjećaju kako su dosad Pučkoj pravobraniteljici zbog sličnih istupa prijavili ekonomista Antu Babića i Zorana Milanovića.

Babić je 2009. javno zatražio da se svima koji su stariji od 70 godina, ili su starije osobe bez vozačke dozvole, ustegne izbornopravo. A premijer Milanović je 2011. na javnom skupu izjavio kako Hrvatska ima - previše umirovljenika.

„Vrhunac je dosegnuo gospodin Šonje kad je u zemlji koja ima treće od dna najniže mirovine u EU penzionere nazvao pohlepnim penzioderima. Nije to neobično doživjeti od pouzdanog bankarskog suradnika s visokim honorarima, ali je neobično vidjeti kako je izgubio svaku humanost. Ta kako umirovljenike, koji su stvorili i gradili Hrvatsku, a njih 55 posto ima mirovine niže od 2.280 kuna, necivilizirano naziva penzioderima koji njemu i sličnima s visokim primanjima ugrožavaju bolje zarade. Neka o tome upita svoje roditelje”, izjavila je za tportal Jasna Petrović, predsjednica SUH-a.

REAGIRANJE SUH-A NA TEKST NOVINARA GOJKA DRLJAČE:

Medijski linč protivnika drugog mirovinskog stupa

„Kontroverzni profesor Lovrinović bi nam onako seljački zavukao ruku u džep, gledao nas u oči i proglasio to uštedom”, Jutarnji list od 19. siječnja 2016.

Sindikata umirovljenika Hrvatske drži potrebnim reagirati na tekst novinara Gojka Drljača kojim polemizira na vrlo neprimjeren način s tezama profesora Ivana Lovrinovića, saborskog zastupnika i uglednog ekonomiste. Na stranu rudimentarna profesionalnost i neodgojenost novinara Drljača, no on naprosto pokazuje jednako tako minimalnu upućenost u temu, zbog čega držimo potrebnim tražiti objavu ovog reagiranja. Umirovljenici, pak, itekako imaju interesa skrbiti o održivosti, adekvatnosti i sigurnosti mirovina, a to sa postojećim modelom drugog mirovinskog stupa nije moguće.

Novinar Drljača kaže kako „Lovrinović ne može oteti privatnu mirovinsku štednju građana iz drugog stupa jer Zakon jasno kaže da se radi o privatnoj štednji, imovini koja se može i naslijediti”. Misli li pri tom Drljača na hrvatske sudove, Ustavni sud, ili možda na europske sudove (Strasbourg ili Luxembourg)? Rado ćemo ga informirati kako do danas ni jedan osiguranik nije uspio dobiti spor zbog „seljenja” mirovinske štednje iz drugog stupa u prvi, jer, prvo, u ovoj priči nije riječ o privatnoj štednji.

Fetva banaka na Lovrinovića

Naime, Hrvatska je krajem devedesetih bila podvrgnuta snažnom pritisku Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda da prihvati model kreiran od strane međunarodne financijske industrije specijalno za postdiktatorske i postkomunističke režime. Hrvatska ga je ponizno prihvatila 1998. godine, a primjenu je započeo Račanov ministar Vidović 2002., uz svesrdnu pomoć sindikata, koji su dobivali glavarinu po broju „obrađenih” osiguranika. Sramota je to za sindikate koji su prihvatili biti pokućarci za proizvod financijske industrije koji je vrlo nalik casino-ekonomiji i piramidalnim prijevarama, no i za socijaldemokratsku ekipu koja je bila uvjerena kako je „izmislila” ovu mirovinsku reformu.

Istina je da su takav model tada prihvatile sve bivše europske socijalističke zemlje, s izuzetkom Češke i Slovenije, koje su, pak, uvele drugi dobrovoljni mirovinski stup. Međutim, unatoč nevjerojatnom pritisku međunarodne financijske industrije i „domaćih banaka”, **Mađarska, Poljska i Slovačka, pa i Bugarska, ukinule su obvezatni drugi mirovinski stup i omogućile povratak u prvi javni stup** ili ostanak tek u dobrovoljnoj štednji.

Zašto su te zemlje „otele privatnu mirovinsku štednju” svojim građanima? Kako je to učinio u Poljskoj upravo Donad Tusk, tadašnji premijer, te unatoč tome ostao živ, pa čak i zasjeo na čelo Europskog vijeća? Zašto su sve baltičke zemlje, ali i Rumunjska i Bugarska, bitno smanjile i zamrznule doprinose za drugi mirovinski stup, a neke od njih, unatoč velikoj ovisnosti o međunarodnom financijskom sektoru, upravo promišljaju i o izlazu iz takvog štetnog drugog mirovinskog stupa.

Dva su temeljna razloga tomu. Prvi je to što ovdje uopće nije riječ o privatnoj mirovinskoj štednji, kako su nam kroz posljednjih 13 godina isprale mozak inozemne banke i njihovi glas-

nogovornici, na žalost nerijetko ugledni ekonomisti ili pravni stručnjaci godinama plaćani kroz projekte ili za različite savjetodavne usluge. Sada oni pokreću peticije, ma molim vas lijepo!

U trenutku uvođenja drugog obvezatnog mirovinskog stupa javni, prvi, stup je financiran s jednim od najnižih doprinosa u Europi, sa 20 posto od bruto plaće. Od tog doprinosa je jedna četvrtina preusmjerena u inozemne banke koje su osnovale današnja četiri obvezna mirovinska fonda.

Pljačka državnog proračuna

Kako je državi zbog tog preusmjeravanja nastao manjak za isplatu mirovina, oni su tih pet milijardi godišnje morali posudivati. Od koga su posuđivali? Država se morala zadužiti godišnje od 4,6 do 5,2 milijardi kuna, plasmanom državnih obveznica tim istim inozemnim bankama - i to uz visoke kamate, što je npr. 2002. godine iznosilo dodatnih 3,5 milijardi, a 2014. godine 2,45 milijardi kuna. Tako je takozvani prijelazni trošak uvođenja mirovinskog stupa dosegao 1,65 hrvatskog BDP-a. Taj iznos je kamen oko vrata državnom proračunu i da ga nema, odnosno da nema takvog drugog mirovinskog stupa, hrvatski **državni proračun ne bi bio u zoni prekomjernog deficita**. Drugim riječima, **drugi mirovinski stup nije rješenje za održivost mirovinskog sustava, već je uzrokom njegove neodrživosti**.

Da je tome tako potvrđuju i zemlje koje su se iz takvog lošeg financijskog proizvoda izvukle ranije, te nemaju probleme s ekonomskim parametrima, poput Poljske. Oni su, naime, izračunali da će tranzicijski trošak iznositi 2 posto bruto društvenog proizvoda kroz sljedećih 50 godina, te su ukinuli takav stup. Ne samo zbog javnih financija, već i zbog izračuna kako je riječ o skupoj financijskom proizvodu, koji **nije isplativ za osiguranike koji imaju plaće do tisuću eura**, jer će dobiti manje nego što bi dobili ostankom u prvom stupu. *(U Hrvatskoj je prosječna plaća 747 eura, a 63 posto zaposlenih prima manje).*

Donald Tusk je kao časni premijer izašao pred građane i objasnio im da su radili simulacije te ustanovili i to kako će država imati bitno niži deficit ako ima samo prvi javni stup, nego s dvostupanjskim sustavom. Nezavisni (a ne bankarski ili od banaka plaćeni) stručnjaci upozorili su kako **drugi stup trajno i sigurno pogoršava održivost mirovinskog sustava, dok se povratkom sredstava iz drugog stupa jamči smanjivanje nacionalnog duga i implicitnog duga mirovinskog sustava**. Dakle, zdravije ekonomije poput Poljske (koja uopće nije bila u recesiji) i Slovačke, ocijenile su kako je za njih postojeći model drugog stupa individualne (prinudne i obvezatne) kapitalizirane štednje preskup te da je **ugrozio isplate mirovina, kako postojećih, tako i budućih, kao i državne financije**. Kod nas, pak, ekonomisti i pravnici plaćeni od bankarske industrije, pjevaju na note koje dobiju.

Novinar Drljača je dr. Ivana Lovrinovića nazvao 'osebujnim profesorom' „koji će, izgleda, dobiti vlast i moć, a svi mi možda ćemo zaista postati zamorci njegovih kontroverznih ekonomskih eksperimenata”. Kako iz osobnih kontakata ne poznamo profesora Lovrinovića, nismo u mogućnost govoriti o njegovoj mogućoj osebujnosti, ma što da to značilo.

Zamorci propalog eksperimenta

Možemo, međutim, ustvrditi kako su i gospodin Drljača, i svi zaposleni za koje se uplaćuje u ovakav drugi mirovinski stup, upravo u ovom trenutku - zamorci propalog eksperimenta, o čemu su se brojnim radovima oglasili najugledniji svjetski i europski stručnjaci, a tu je dovoljno spomenuti nobelovca Josepha Stiglitz ili profesora Nicholasa Barra. Oboje su ukazali na skupoću i nesigurnost drugog mirovinskog stupa, a Barr je istražio

i administrativne troškove koji „pojeduu” oko 20 posto mirovine, što odlazi na plaće fond menadžera, njihove nenormalno visoke plaće i bonuse, putovanja, automobile.

O eksperimentalnoj naravi pljačke govori i činjenica da je administrativni trošak još nedavne 2007. godine iznosio 0,95 posto, a tek je zadnje tri godine po zahtjevima sindikata smanjen na 0,45 posto. Mađarski slučaj također potvrđuje da se od banaka ne može očekivati ništa drugo do li da budu pohlepne. Poznato je da su Mađarskoj operativni troškovi upravljanja tim mirovinskim fondovima bili dosegli 11 posto od prikupljenih doprinosa, odnosno četiri puta više no administrativni troškovi za javni sustav, nakon čega je vlada 2011. godine odlučila ukinuti takav drugi mirovinski stup i vratiti kompletna sredstva u javni stup. U Poljskoj su administrativni troškovi sredinom 1999. godine fluktuirali u rasponu 13-15 posto od prikupljenih doprinosa da bi pali na 6,5-10 posto, no u konačnici je također donesena odluka o strategiji prebacivanja većine osiguranika natrag u javni prvi mirovinski stup.

Tko štiti o gubicima fondova?

Novinar Drljača i brojni drugi „javni znalci” bajaju ovih dana kako su prinosi mirovinskih fondova izuzetno visoki. Bilo bi čudno kad ne bi imali visoke prinose sve dok žive na račun visokih kamata od hrvatskih državnih obveznica, koje su sada još uvijek siguran oblik ulaganja. No, ulagalo se i u dionice te korporativne obveznice, pa je tako samo u jednoj godini ulaganjem u korporativne obveznice tvrtki koje su činile dio bankarskih portfelja, poput Ingre, Dalekovoda, Optime, Nexe grupe, Metroneta, Magme i drugih, izgubljeno čak 4,8 milijarde kuna. Pa sad vi mislite koliko je drugi mirovinski stup sigurna igračka u rukama razigranih fond menadžera inozemnih banaka i nisu li mirovine iz tog stupa puno nesigurnije no iz javnoga.

Najposlije, novinar Drljača kaže kako bi dr. Lovrinović, „umjesto da lansira ideju boljeg umrežavanja mirovinskih fondova s ostatkom hrvatske financijske industrije ili možda koncept boljeg korištenja investicijskih potencijala mirovinaca, on bi nam onako seljački svima zavukao ruku u džep, gledao nas u oči i proglasio to uštedom”.

Da, gospodin Lovrinović nas je sve pogledao u oči, prvi koji je to tako direktno i hrabro učinio, svjestan da će biti razapet na križu financijske industrije i njezinih glasnogovornika. Upravo to čini i novinar Drljača, nabada ga na koplje. A to da je Lovrinović seljak, a Drljača to nije, neka odluče poznavaoći pravila lijepog ponašanja. Uvrede, neznanje i neupućenost - sigurno nisu najbolji put za privlačenje čitatelja, a takva razina komunikacije zahtijeva jedan pelinkovac za želudac prije spavanja. - potpisala je reagiranje Jasna A. Petrović, predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske. Reagiranje, naravno, Jutarnji nije objavio.

Večernji udara po SUH-u!

Medijskom linču svih protivnika neuspjelog eksperimenta financijske industrije s drugim mirovinskim stupom, pridružio se i Večernji list člankom Ljubice Gatarić od 8. veljače o.g.

„Ljude koji su sada u mirovini ne zanimaju dugoročni trendovi, nego što će biti s njima, pa je Sindikat umirovljenika Hrvatske ponovio zahtjev za zamrzavanje uplata u drugi stup kako bi se podebljali prihodi javnog mirovinskog fonda.”

Banke podmazuju svoje medijske partnere, pa ovi lažno optužuju čak i SUH zbog argumentiranih zahtjeva za ukidanjem ili zamrzavanjem drugog mirovinskog stupa, iako je u pitanju upravo spašavanje mirovina buduće generacije.

Novo štucanje mirovinskih prava?

Što Europska komisija preporuča Hrvatskoj kako bi se lakše suočila s mirovinskim izazovima?

►► **DODATAK SVIMA:** EK drži da će Hrvatska zadržati svoj drugi mirovinski stup, koji pak daje vrlo niske mirovine, te stoga EK preporuča da država zajamči tzv. dodatak na mirovinu od 27 posto i osiguranicima koji će mirovine ostvariti iz prvog i drugog stupa. Razumljivo da za to ima logičnog osnova, ali samo za proporcionalni dodatak na onaj dio mirovine koji je ostvaren u prvom stupu.

►► **SOCIJALNE NAJNIŽE MIROVINE:** EK također misli da treba doći do promjena u institutu najniže mirovine, koja je sada uvjetovana samo godinama plaćanja doprinosa, a ne i socijalnim statusom. EK smatra kako postoje određene kategorije samozaposlenih koji plaćaju niske doprinose, a zapravo nisu siromašni. Stoga bi, drže, trebalo prikupiti više podataka kako bi se zaštitilo skupine osoba starijih od 65 godina koje su u riziku siromaštva i socijalne isključivosti.

►► **REZANJE POSEBNIH MIROVINA** Da bi se osigurala zaštita siromašnih umirovljenika, bit će potrebno provesti daljnje rezanje tzv. privilegiranih mirovina. Poznato je da su umirovljenici iz 14 privilegiranih kategorija do sada „rezani“ dva puta; prvi put 2010. go-

dine sa 10 posto iznad 3.500 kuna, a 2014. za novih 10 posto iznad 5.000 kuna. Ovi umirovljenici su kažnjeni i time da se njihove mirovine usklađuju samo po odluci Vlade, i to tek ako BDP raste uzastopno tri tromjesečna po dva posto.

►► **PROMJENA POSLA ZA BENEFICIRANE:** Kad je riječ o zaposlenima koji su stekli pravo na privilegirani odlazak u mirovinu u ranoj dobi, treba naći modele za prebacivanje na druge poslove, kako bi se odgodilo umirovljenje.

►► **UBRZAVANJE PORASTA DOBI ZA UMIROVLJENJE:** Treba svakako kroz socijalni dijalog vidjeti mogućnosti ubrzavanja porasta dobi za umirovljenje, kako bi se izjednačavanje uvjeta za muškarce i žene ostvarilo prije 2030. godine, a porast dobi za oba spola prije 2038.

►► **VEĆE KAZNE ZA PRIJEVREMENE:** Sada je zakonski omogućena prijevremena mirovina u dobi do pet godina nižoj nego za starosnu mirovinu, ali uz penalizaciju od 6 do 20,4 posto. Sada EK predlaže smanjivanje te dobi na samo dvije godine ili povećanje trajne penalizacije.

POSTOJE LI JOŠ PRIVILEGIRANE MIROVINE DUŽNOSNIKA?

Postoje. Europska Komisija je protiv!

Mirovine ostvarene pod povoljnijim uvjetima prilično su osjetljiva tema; mediji je jako vole, ali s druge je strane nepopularna kod političara - isto vrijedi za vladajuće i opoziciju. Istina, pozitivno je što su zastupničke mirovine u dva navrata smanjene za 10% jer su u prosincu 2008. iznosile visokih 10.172 kune.

Sindikati su godinama zahtijevali ukidanje privilegiranih mirovina, a u prosincu 2011. reagirala je javno i Svjetska banka i upozorila kako nema jasnog opravdanja za privilegirane mirovinske beneficije za zastupnike sabora, dužnosnike Vlade, ustavne suce i akademike. Njihovi poslovi nisu toliko riskantni da bi zahtijevali prijevremeno umirovljenje. Njihove natprosječne plaće ionako im omogućuju natprosječne mirovine, primijetila je Banka u dokumentu koji se bavi mogućnostima za reformu hrvatskog mirovinskog sustava. Kako je Kukuriku koalicija i prije izbora obećala da će rezati privilegije, to su dijelom i učinili.

Već u siječnju 2012. su krenuli s donošenjem izmjena zakona kojima se zastupnička mirovina ograničava na 8.872 kune, a uskoro su ukinuti i privilegirani uvjeti za umirovljenje glede dobi. Tako se, s izuzetkom bivših zastupnika za koje vrijede prijelazne odredbe (zastupnice su npr. mogle biti umirovljene 2012. sa samo 50 godina i 3 mjeseca), zastupnici od tada na dalje umirovljuju sukladno Zakonu o mirovinskom osiguranju.

Sedam zastupnika je odmah zamrznilo mirovine na jedan dan kako im ne bi bile rezane. Iako su povlaštene mirovine za zastupnike i dužnosnike ukinute, šezdesetak osoba ipak će moći koristiti to pravo, jer je 2014. Ustavni sud donio odluku da svi oni koji su ispunjavali uvjete za povlaštenu mirovinu do trenutka njihova ukidanja, mogu je i iskoristiti, pa je time skoro cijeli aktualni postav Ustavnog suda sam sebi osigurao zadržavanje prava na privilegirane mirovine!

Dakle, i danas postoje privilegirane mirovine. 619 bivših zastupnika u Hrvatskom saboru, članova Vlade, sudaca Ustavnog suda i glavni državni revizor imaju prosječnu mirovinu od 8.037,29 kuna, a prosječna mirovina svih umirovljenika prema ZOMO izno-

si 2.234,83 kune. Podsjetimo i da prosječna plaća iznosi 5.632 kn. Dakle, prosječna mirovina ove privilegirane dužnosničke skupine je 3,6 puta veća od prosječne obične mirovine prema ZOMO.

Druga privilegirana skupina od 145 redovitih članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti ima prosječnu mirovinu od 7.840,11 kuna, odnosno 3,5 puta veće mirovine. No, dok prosječna mirovina od spomenutih 2.234,83 kune čini 39,68 posto prosječne neto plaće, saborski zastupnici i drugi dužnosnici imaju 42,7 posto više od te iste neto prosječne plaće. Akademici imaju 39,2 posto više; ipak nešto manje, kako bi se znalo da su političari i moć važniji od akademika i znanja.

Bilo kakvu privilegiranu mirovinu i jednima i drugima treba u potpunosti ukinuti.

Ne treba miješati privilegirane, odnosno povlaštene mirovine sa svim mirovinama stečenima po posebnim propisima, kao što su braniteljske mirovine, ili one labinskih rudara i pomoraca. Ipak zabrinjava što raste broj osoba u sadašnjih 17 kategorija korisnika mirovina prema posebnim propisima, pa ih je sada čak 180.140 osoba, a njihove mirovine „pojeđu“ oko 7 milijardi kuna godišnje.

Na to je upozorila i Europska komisija 2015. godine, navodeći kako je udio korisnika mirovina po posebnim propisima u ukupnom broju korisnika mirovina u 2014. bio je 15 posto, ali je udjel njihovih mirovina u ukupnom iznosu potrošenom za mirovine čak 20 posto.

Najbrojniji korisnici tih mirovina su hrvatski branitelji i članovi njihovih obitelji. No, Europska komisija također posebno ističe one kategorije korisnika koji imaju iznadprosječne plaće, poput saborskih zastupnika, članova Vlade, članova HAZU-a itd., za koje je nejasno zašto im se po posebnim propisima trebalo osigurati još veće mirovine, kad bi one ionako bile visoke, navode iz Instituta za javne financije.

Sustav mirovina po posebnim propisima Europska komisija smatra izvorom nejednakosti između umirovljenika i uzrokom čestih ad hoc izmjena mirovinskog sustava.

Znate li svoja prava?

Tribina za umirovljenike i starije osobe pod naslovom „Znate li svoja prava“, održana je 4. veljače u 10,30 sati u Radničkom domu. Organizatori tribine bili su Povjereništvo Sindikata umirovljenika Zagreb i udruga „Promeza“, koja provodi aktivnosti za unapređenje kvalitete života umirovljenika i starijih osoba. Na tribini su govorili socijalna radnica Ivana Crnjac, pravni savjetnik SUH-a Milan Tomičić, predsjednica Povjereništva Zagreba Biserka Budigam te predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović, a prikazan je i kratki film SUH-a „Prevareni i poniženi“ iz projekta „Zaustavimo zlostavljanje starijih osoba“.

Socijalna radnica Ivana Crnjac prvo je govorila o pravima starijih iz sustava socijalne skrbi, a Milan Tomičić predstavio je Pravno savjetništvo SUH-a i aktivnosti u borbi protiv zlorabe starijih osoba kroz institute dosmrtnog i doživotnog uzdržavanja. Nakon prikaza filma, šezdesetak sudionika tribine pokrenulo je bogatu raspravu o problemima materijalnog iskorištavanja i

zanemarivanja umirovljenika i starijih osoba upravo zbog neupućenosti i neinformiranosti, zbog čega kao posljedica slijede mnoge prijevare koje starije osobe dovode na rub siromaštva, kao i najgori oblici zlostavljanja. Jedna od sudionica je, primjerice, ispričala kako je kćerki dala u vlasništvo dva stana i kuću na moru, a sada je kćer želi smjestiti u dom kako bi mogla prodati jedini preostali stan u kojem gospođa živi.

Priča starije gospođe, invalidne još od djetinjstva, dirnula je sve prisutne. Cijeli je život radila u specijalnim radionicama za invalidne osobe, kod kuće brinula o djeci i suprugu i svakoga mjeseca nastojala uštedjeti iznos u vrijednosti sadašnjih desetaka kuna. Sada ima malu ušteđevinu od 500 eura, zbog koje je izgubila pravo na socijalnu potporu, koja joj je potrebna da operiranom suprugu plati tuđu njegu.

Tako su se redale svakodnevnice, a opet posebne priče starijih osoba. Sustav ima puno rupa, a umirovljenici su žrtve nedorečenosti zakona i praksi. Slijedeća tribina s istim sadržajem i istim predavačima održat će se u prostorijama Mjesnog odbora u Primorskoj ulici 32 u Zagrebu, 11. veljače u 10.30 sati.

STUDENTSKI GRAD

Zagreb u maskama

Podružnica Studentski grad 5. veljače organizirala je maskenbal za seniore u trgovačkom centru „Garden mall“ u Gornjoj Dubravi. Na maskenbal su bile pozvane sve podružnice u Gradu Zagrebu, a balu se s bečkim valcerom pridružila i plesna skupina Dubrava čija voditeljica jednom tjedno vodi tečaj plesa u Podružnici Studentski grad.

Maske su se počele sakupljati ranije jer se trebalo našminkati i odjenuti za maskenbal koji je počinjao u 18 sati. Bilo je tu prekrasnih maski - od zatvorenika, Kleopatre, hipijevke, cvjetova, bubamare, rokera, gusara, pa sve do klauna, koji je ujedno bio moderator. Glazba i 70-ak maski okupile su veliki broj znatiželjnika, tako da je prostor u nekim trenucima postajao pretijesan pa su maskare zaplesale i van njega. Nakon Plesne skupine sa svojim skečom su nastupile i

članice Podružnice, a koje su i članice KUD-a Dubrava. Za kraj su članovi, inače redovni stolnotenisači, zapjevali uz pratnju gitare koju je svirao gospodin Zlatko. Uz to, održala se i nagradna igra - sudionici su osvojili nagradu mjesec dana plivanja na bazenu na Mladosti, koju im je uručila predstavnica Centra za sportsku rekreaciju.

Najoriginalnije maske osvojile su novčanu nagradu od Garden malla. Prva na-

grada - poklon bon u iznosu od 200 kuna, druga od 150 kuna i treća od 100 kuna, dok su dvije nagrade bile utješne i iznosile su po 50 kuna. Žiri nije imao nimalo lak zadatak. Osim nagrada, sudionici su dobili i krafne kako bi sve bilo u fašničkom tonu. Seniori su oduševili svojim programom, maskama i veseljem, tako da su se mnogi koji nisu bili maskirani pridružili ovoj dvosatnoj zabavi.

(Snježana Živčić)

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović
glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: Telefon/faks: 01/4655 146; 01/4635 202
E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednici: Nenad Pejušković i Jasna Petrović

Tisak: GMG GRAF, Sesvete

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. Glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13. Zakona o porezu na promet, oslobođen obveze plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

Kako biti iskreni lažov?

Iskrenost treba učiti cijeli život. Nije lako biti iskren, jer to traži osobni napor svakog pojedinca, ali i društva u kojemu živi

Vježbajte taktičnost, jer bilo bi isto tako loše da počnete svima govoriti istinu o njima, jer već smo naučili da doslovno biti iskren može značiti da ćemo nekoga povrijediti ili čak narušiti prijateljstvo ili ljubav

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Posljednjih dana, bolje rečeno mjeseci, svakodneвно čujemo na ulici, u javnim medijima ili u društvu prijatelja komentare kako je sve više laži i neiskrenosti u političkom i društvenom okruženju. Ljudi se ne snalaze u svim tim kontraverznim izjavama koje čuju, kao ni akcijama koje za posljedicu imaju nesigurnost i zbuđenost. Gotovo se ni o kojem bitnom problemu ne može saznati prava i potpuna istina.

Lansiraju se poluistine, a možda čak i laži, a razlučiti čemu i kome vjerovati - nemoguća misija. Možda bi trebalo razmisliti zašto je toliko neiskrenosti, poluistina i laži? Što je cilj i kome su namijenjene, te s kojim razlogom? Oslušujemo što će biti s mirovinama, jedni kažu „nećemo ih dirati”, a drugi „trebat ćemo možda uštedjeti na plaćama u javnom sektoru i na mirovinama”. Nijedna opcija ne raduje umirovljenike, jer očekivanja su bila da bi trebalo *dirati* mirovine s ciljem da malo porastu, ali ako ostanu „nedirnute” i to je bolja opcija od smanjivanja ionako mizernih mirovina.

Lažemo od malena

U posljednje vrijeme sve češće susrećem ljude koji su povrijeđeni od bliskih osoba zbog optužbi da „nisu iskreni”, da im ponekad lažu. Onda naprave „sastanak sa samim sobom” i, gle, za čudo, spoznaju da je to istina! I tako ta neiskrenost, da ne priznamo - laž, postaje problem u komunikaciji s drugima, ali i opterećenje njima samima.

Što savjetovati ljudima koji su u dilemi - trebaju li govoriti samo istinu ili je korisna i neka sitna laž? Lagati naučimo već u najranijem djetinjstvu. To smo gotovo svi „savladali” dok smo počeli spoznavati neke dobrobiti od sitnih laži. Npr. kad smo prolili sok po tepihu, pa bi se mama ljutila, nismo to priznali, jer bismo zato mogli biti kažnjeni.

Dakle, eventualne posljedice naših postupaka bile su sank-

cionirane prema stupnju naše iskrenosti. Ta su se iskustva duboko urezala, ne samo u naše sjećanje, nego su i ostala trajnim dijelom našeg ponašanja, odnosno postala su i naša zaštita, naš obrambeni mehanizam. To se s godinama uvuče u našu podsvjest pa to smatramo sasvim normalnim i prihvatljivim oblikom ponašanja.

Naravno, ljudi nisu svjesni da su neiskreni ili da čak lažu zbog obrane samih sebe, već nastoje uvijek naći dobre razloge umjesto pravih. Naime, istine koje bi nam najviše koristile su zadnje koje želimo čuti. Npr. pretila osoba ne želi iskreni savjet da treba pribjeći dijeti, jer debljina djeluje na zdravlje, ali isto tako nije lijepo ni vidjeti debelu mladu ženu, pa još k tome i neprikladno odjevenu, iako bi joj to bio najkorisniji i najprijateljskiji savjet.

Dobre i loše laži

Dakle, ljudi u želji da ne povrijede osjećaje drugih, nastoje zatomiti iskrenost. Težak je to „život” i za onoga tko nije iskren, ali i za njegovu okolinu, osobito za obitelj. Moramo znati da jedna laž traži nove... i tako pojedinac, ako se pravovremeno na zaustavi, postaje najveći neprijatelj samome sebi.

Jedan gospodin u poodmakloj dobi je na najgori mogući način spoznao da je pretjerao u lažima kad ga je napustila supruga, a djeca ga se odrekla. Naime, on je lagao o svojim porocima, kockao je gotovo cijeli život, ali obitelj je možda i namjerno zatvarala oči pred tim, jer to nije ugrožavalo njihovo materijalno stanje. Kad je ostario nije se mogao nositi s tom „aktivnošću” i mnogo mladim i spretnijim „društvom”, pa je ostao bez obiteljske kuće i druge imovine.

Istina, premda boli, razvija karakter i povjerenje, a to je temelj samopouzdanja i zdravih odnosa, najprije u obitelji, a potom i nužno u krugu prijatelja, a najvažnije je u radnom okruženju. Pokušajte biti spremni za rješa-

vanje pitanja kada ste bili manje iskreni u prošlosti. Mislite iskreno! Ovo zvuči kao floskula, ali ako ne mislite iskreno, nećete biti iskreni. Ako nešto ne znate, treba iskreno to priznati, prije svega samome sebi, a potom to nastojati naučiti, a ne izvlačiti se lažima.

Istina boli

Vježbajte taktičnost, jer bilo bi isto tako loše da odjednom počnete svima govoriti istinu o njima, ali i o drugima, jer već smo naučili da doslovno biti iskren može značiti da ćemo nekoga povrijediti ili čak narušiti prijateljstvo ili ljubav. Biti iskren nije lako.

I opet, sjetite se da istina jednostavno boli. Ali, istina razvija i povjerenje, a to su temelji samopouzdanja i zdravog odnosa. Biti iskren nije cilj kojega se možemo odreći, već je to stalni proces koji traje cijeli život sa svim svojim izazovima i teškoćama, ali i zadovoljstvima i srećom zbog osjećaja postajemo „bolji čovjek”.

A smijemo li ponekad „lansirati” poneku laž? Naravno da to ponekad činimo da zaštitimo sebe ili nekog do koga nam je stalo ili naprosto kad istina nije primjerena trenutku. Npr. ponekad slažem teško bolesnom ili umirućem, jer ne želim da spozna da je smrt relativno blizu, što bi izazvalo nužno veću patnju i psihičku bol. Lažemo i djeci, u najboljim namjerama da ih zaštitimo od padova i izazivanja povreda.

Lažemo i kad smo prisiljeni „čuvati” nečije „tajne” koje bi mogle naštetiti pojedincu ili koje bi imale još mnogo „kolateralnih” žrtava. Ukoliko niste spremni „čuvati tuđe tajne”, najbolje je da ih ne slušate.

Iskrenost treba učiti cijeli život. Nije lako biti iskren, jer to traži osobni napor svakog pojedinca, ali i društva u kojemu živi. No, ovo je moja poruka i vlasti i političkim elitama. Naučite ne lagati narodu, ali ako lažete, lažite iskreno.

Neposlušni podstanari

Pitanje: Svoju obiteljsku kuću s tri manja stana iznajmio sam podstanarima s kojima sam sklopio ugovor o najmu. U ugovoru je izričito navedeno da podstanari plaćaju režije koje se odnose na korištenje stana. Međutim, oni odbijaju platiti komunalnu naknadu tvrdeći da je plaćanje komunalne naknade isključivo obveza vlasnika kuće. Tko je u pravu? (M.D., Nova Gradiška)

Odgovor: U pravu su vaši podstanari jer po Zakonu o komunalnom gospodarstvu obveznik plaćanja komunalne naknade je vlasnik nekretnine (stambenog i poslovnog prostora te građevinskog zemljišta koje služi u svrhu obavljanja poslovne djelatnosti). Dakle, da zaključimo, komunalna naknada ne spada u režije za korištenje stana, nego je izričita obveza plaćanja komunalne naknade na vlasniku kuće.

Dobio vikendicu bez muke

Pitanje: Prije dvije godine sa svojim ujakom sklopila sam ugovor o doživotnom uzdržavanju, kojim sam poslije njegove smrti trebala postati vlasnica obiteljske kuće u Zagrebu, a uz to, postala sam i korisnica prava korištenja groba na Mirogoju. Nedugo nakon toga ujak je sklopio ugovor o darovanju s drugim nećakom, mojim bratićem, kojim mu je darovao vikendicu na moru veće vrijednosti. Obzirom da je vikendica u vlasništvu ujaka, zanima me kako je mogao pored ugovora o doživotnom uzdržavanju darovati drugom vikendicu, koja je približno iste vrijednosti kao i kuća u Zagrebu, koja je namijenjena meni. U najmanju ruku nije pravedno jer ću se ja morati truditi uzdržavati ujaka do njegove smrti, a bratić je bez muke dobio vikendicu. Zanima me da li je ovakav ugovor o darovanju pravno valjan. (I.L., Samobor)

Odgovor: Zakon o obveznim odnosima određuje da ugovorom o doživotnom uzdržavanju nakon smrti primatelja uzdržavanja davatelj uzdržavanja postaje vlasnik imovine ili njezinog dijela što je utvrđeno ugovorom o doživotnom uzdržavanju. Kako je vaš ujak ugovorom o uzdržavanju odredio da imovina koja prelazi u vlasništvo nakon njegove smrti čini obiteljska kuća i pravo korištenja groba na Mirogoju, očito da vam je namijenio samo dio svoje imovine, tako da ostaje njegovo pravo raspolaganja s preostalim dijelom imovine, što je on i učinio sklopivši ugovor o darovanju s vašim bratićem. Stoga je ugovor o darovanju legalan, ukoliko sadrži sve zakonom propisane uvjete.

Pokvareni traktor

Pitanje: Poljoprivrednik sam i imam puno obradive zemlje za što mi je potrebna mehanizacija, posebice traktor većeg kapaciteta. Nedavno mi se traktor pokvario te sam ga dao popraviti kod ovlaštenog servisera. Nakon što mi je traktor popravljen, a ja platio traženu cijenu, pokazalo se da traktor ima isti kvar kao prije popravka. Tražio sam od servisera da kvar popravi, no on je nakon nekoliko pokušaja rekao da je to tvornička greška, premda je davno istekla garancija. Što da radim? Traktor mi je neophodan, a novac kojeg sam platio za popravak je znatan. Serviser neće ni da čuje da mi vrati no-

vac ili umanju cijenu popravka. Što da radim? (H. B., Slavonski Brod)

Odgovor: Traktor vam u svakom slučaju mora vratiti jer ste mu platili cijenu koju je tražio za popravak, a vi nakon toga odvedite traktor pouzdanijem serviseru za kojeg sa sigurnošću možete tvrditi da će kvar ukloniti. Preporučamo vam da cijeli slučaj prijavite Obrtničkoj komori (ako je serviser obrtnik). Uz sve navedeno ostaje vam mogućnost da putem suda tražite naknadu štete koju vam je nanio nesavjesni obrtnik jer ćete u neimanju traktora morati platiti drugome radove na svom zemljištu, a i otpada vam mogućnost dodatne zarade od drugih osoba kojima ste radili s traktorom dok je bio ispravan.

Bez penalizacije?

Pitanje: Prije tri godine proglašen sam tehnološkim viškom u poduzeću gdje sam radio dugi niz godina, te sam završio kao nezaposlen na Zavodu za zapošljavanje. Nakon nekog vremena, točnije tri godine, poduzeće koje mi je dalo otkaz palo je u stečaj, tako da su moji bivši kolege također završili kao nezaposleni na Zavodu. Međutim, oni koriste benefit iz novog Zakona o mirovinskom osiguranju, koji je stupio na snagu 1.1.2014. godine, znatno prije nego što sam ja bio proglašen tehnološkim viškom. Dakle, moji kolege koji se nalaze na burzi zbog stečaja tvrtke, a steknu uvjete za prijevremenu mirovinu, koriste nakon dvije godine boravka na burzi pravo na prijevremenu mirovinu bez penalizacije. Zanima me da li ja koji sam također bio radnik istog poduzeća koje je u stečaju imam pravo na prijevremenu mirovinu bez penalizacije jer upravo navršavam uvjete za stjecanje prijevremene mirovine. (V. B., Novigrad)

Odgovor: Nažalost, ta mogućnost za vas ne postoji jer ste završili na Zavodu kao tehnološki višak, dok je vašim kolegama iz istog poduzeća prestao radni odnos zbog otvaranja stečaja nad poduzećem u kojem su radili. Zato, čim steknu uvjete za ostvarenje prijevremene starosne mirovine istu će ostvariti bez penalizacije.

Odbila primiti rješenje o ovrsi

Pitanje: Nedavno mi je poštar pokušao uručiti rješenje o ovrsi koje sam odbila primiti iz razloga što sam znala da se ovrha odnosi na račun za utrošak plina kojeg nisam priznala, jer je previsok i neosnovan. Da li ću trpjeti štetne posljedice jer sam odbila primiti prijedlog rješenja o ovrsi. Jesam li pogriješila? (Lj.K., Split)

Odgovor: Pogriješili ste jer će to rješenje javni bilježnik ili sud istaknuti na svojoj oglasnoj ploči. Smatrat će se da je dostava rješenja o ovrsi obavljena istekom osmog dana, računajući od dana objavljivanja na oglasnoj ploči. Odbijanjem prijema rješenja o ovrsi izgubili ste mogućnost prigovora protiv rješenja kojom prilikom ste mogli navesti sve razloge zbog kojih rješenje o ovrsi smatrate neosnovanim. Podnošenjem prigovora protiv rješenja o ovrsi isto rješenje bi se ukinulo, a otvorio bi se redovan postupak pred sudom u kojem biste mogli iznašati svoje navode i braniti svoje interese.

Odgovara:
Milan Tomičić
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika

01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

VESNA BEČIĆ PREDsjednica PODRUŽNICE SUH-A TREŠNJEVKA-SJEVER, KOORDINATORICA PETICIJE

26.000 potpisa za bolji svijet

„Po svojoj prirodi uvijek sam bila sklona društvenom angažmanu i humanitarnom radu. Posebno sam senzibilizirana za rad sa ženama - žrtvama nasilja i osobama s invaliditetom. Kao analitičarka radila sam statističke podatke za razne udruge civilnog društva i tako sam odlično spojila službeni i osobni interes”, započela je svoje svjedočenje Vesna Bečić (59), rođena Splićanka, koja je veći dio svog radnog vijeka provela u Zagrebu, gdje živi zajedno sa suprugom Ivicom i dvije kćeri, Vedranom i Ivanom.

Za ovaj grad vežu je i studentski dani. Vesna je uspješno završila Fakultet političkih znanosti u Zagrebu i postala diplomirana politologinja. Nakon diplome, vratila se u rodni Split gdje je u struci radila desetak godina. No, početkom ratnih godina preselila je s obitelji u Zagreb, gdje je počela raditi kao policijska službenica u Ministarstvu unutarnjih poslova.

U svojoj radnoj karijeri od 1998. do 2007. godine radila je u MUP-u kao analitičarka za promicanje i zaštitu ljudskih prava, te je kao predstavnica Ministarstva na lokalnoj i nacionalnoj razini bila aktivna u puno radnih skupina koje su se bavile pitanjima diskriminacije, ženskim pravima i nasiljem u obitelji. Bila je i članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske od 2000.- 2004. godine.

„Nakon odlaska u mirovinu odlučila sam se dalje angažirati u društvenom radu. Kako sam i sama postala umirovljenica, pomislila sam da bi se upravo na tom području zaštite ljudskih prava mogla najviše angažirati. Između brojnih umirovljeničkih udruga odabrala sam Sindikat umirovljenika Hrvatske zato što je to jedina udruga koja se zais-

ta bavi pravima umirovljenika, a ne samo organizacijom njihovog društveno-kulturnog i zabavnog života”, priznala je Vesna, koja se u SUH učlanila prošle godine i odmah aktivno uključila u njihove aktivnosti. Na sebe je u kratkom roku preuzela dužnost predsjednice Podružnice SUH-a Trešnjevka-sjever, čiji rad je zamro.

„Podružnicu smo ponovno aktivirali u lipnju prošle godine i trenutno radimo na učlanjivanju novih članova jer nas ima malo. U ovoj godini ćemo pripremati razne edukativne sadržaje za starije osobe, kako bi im pomogli i privukli nove članove”, najavila je Vesna, koja se svim srcem uključila u još jedan aktualan projekt SUH-a:

„Posebno mi je drago što sam se uključila u organizaciju prikupljanja potpisa za Peticiju „Glasam protiv siromaštva starijih osoba” kao koordinatorka akcije za Hrvatsku. Jako sam zadovoljna rezultatima Peticije. Mislim da smo bogatiji za jedno vrijedno iskustvo”, istaknula je Vesna, koja u dva intenzivna mjeseca gotovo da nije izlazila iz Središnjice SUH-a. Osim što je koordinirala akciju, sve prikupljene potpise koji su pristizali iz svih županija osobno je pregledala, pobrojila, numerirala, složila i statistički obradila.

„Trebalo je uložiti puno truda i komunikacijskih vještina da bismo ljude uvjerali kako svojim potpisom mogu nešto promijeniti, ako ne svijet, barem svoje mjesto u tom svijetu. U početku smo dvojili hoćemo li prikupiti 10.000 potpisa. Nije bilo lako, ali onda nam je krenulo. Zbog timskog rada svih aktivista SUH-a prikupili smo ukupno 26.000 potpisa” - napomenula je Vesna i dodala kako su se u početku potpisi prikupljali samo u zatvorenim prostorima i na

raznim druženjima, jer je mnogima bio problem izaći na ulice i trgovce.

„Ljude je bilo sram i osjećali su nelagodu prikupljati potpise, ali i potpisom priznati da su možda i oni u zoni siromaštva. A bilo je problem organizirati štandove jer su bili skupi, pa se u Zagrebu potpise prikupljalo javno samo dva vikenda na Trgu bana Jelačića i na Glavnom kolodvoru. „U samo dva vikenda prikupili smo 1.300 potpisa, a reakcije ljudi bile su različite. Iskazivali su različite emocije, od ogorčenosti, ljutnje, nemoći i malodušnosti pa sve do zadovoljstva i prihvaćanja da se netko založio za njihova prava. Ugodno sam iznenađena potporom mladih koji su nas podržali i poručili kako će i oni jednog dana biti na našem mjestu”, s ponosom je istaknula Vesna.

„Prikupili smo više od 2.640 potpisa putem online peticije, a dobili smo i veliku potporu naših članova na Facebooku. Ova peticija i potpora 26.000 ljudi trebaju nam biti putokaz što nam je činiti dalje. Svakako moramo ustrajati na tome da se svim umirovljenicima i starim osobama vrati poštovanje i pravo na dostojanstven život u starosti”, zaključila je Vesna i dodala kako se nada da će izaslanstvo SUH-a uspjeti predati potpise Peticije, ako ne premijeru, onda barem nadležnim Ministarstvima, kako bi poduzeli hitne mjere protiv siromaštva starijih osoba.

„Jako me boli i smeta što starije osobe u Hrvatskoj uopće nisu u fokusu interesa političke vlasti te su nerijetko diskriminirane i narušenog dostojanstva. Kao aktivistica SUH-a trudit ću se da to promijenim i zaštitim ovu ranjivu skupinu, koja zaslužuje našu pažnju i poštovanje.”

Maja Šubarić Mahmuljin

“

Ljude je bilo sram i osjećali su nelagodu prikupljati potpise, ali i potpisom priznati da su možda i oni u zoni siromaštva...

”